

VIENAS VĀRPAS VIETĀ — DIVAS

VK(b)P CK vēsturiskie lēmumi ideoloģiskajos jautājumos ar nepārspējamu skaidrību ir pierādījuši, ka ideoloģiskā darba pamatā allaž liekama bolševistiskā principālitate, stingrs un konsekvents partejiskums, ka modri un nesauzīgi atmaksājama jebkura buržuaziskās ideoloģijas izpausme — apolītiskums, bezidejiskums, buržuaziskais objektīvisms, formalisms. Šī prasība vienādi attiecināma uz visiem ideoloģiskā darba novadiem. Tā likta pamatā literatūras problemām veiktajam lēmumam par žurnāliem «Zvezda» un «Leņingrad», no kura publicēšanas 14. augustā jau aizritējuši divi gadi un kas visai padomju literatūrai, līdz ar to arī latviešu padomju literatūrai, ir piešķīris jaunu spēku, jaunu idejisko asumu. Prasība pēc idejiskuma, principālitates, sabiedrisko vajadzību pazīstības un piepildīšanas raksturo arī lēmumus par teātra mākslu, kino mākslu un muziku. Šī pati prasība spēkā arī visās zinātnes disciplīnās.

Padomju sabiedrības uzmanības centrā pašlaik ir Leņina vārdā nosauktās Vissavienības Lauksaimniecības zinātņu akadēmijas sesijā apspriestais jautājums par stāvokli bioloģijas laukā. VK(b)P CK atzītāis un atbalstītais akademiķa T. Lisenko referāts un plašās, vispusīgās un dziļi principālās debātes pēc šā referāta spilgti un nepārprotami pierāda, ka ikviena zinātnes nozare pamatojama uz Marksa-Leņina-Stalīna teorijas, pierāda, ka materialistiskā dialektika ir varens ierocis ne tikai sabiedrības attīstības pētīšanai, bet arī vienīgais patiesais līdzeklis, kas dod iespēju saprast dabas attīstības likumus, plānveidīgi pārveidot dabu, pakļaut to sabiedrības vajadzībām.

Akademiķa T. Lisenko referāts ir milzu loma visas padomju tautas ideoloģiskajā audzināšanā. Tas skaidri un noteikti atklāj komunistiskā pasaules uzskata zinātniskos pamatus, spilgti un tālu pārskatāmi apgaismo padomju zinātnes perspektīvas.

Komunistiskā partija un padomju valdība ir radījusi visas iespējas varenam zinātnes uzplaukumam mūsu zemē. Komunistiskā partija, padomju valdība un personīgi biedrs Stalīns vienmēr gādīgi un modri raugās, lai zinātne nekad neatrautos no progresīviem pamatiem, lai tā risinātu visaktuālākās, dzīves attīstībai visvajadzīgākās problēmas. Zinātnieku darbs mūsu zemē viscaur pakļauts tautas interesēm, veidots socialisma nostiprināšanai un komunisma ātrākai izceļšanai. Padomju sabiedrībā nav vietas «tirajai» zinātni, tāpat kā šeit nav vietas «tirajai» mākslai un filozofijai. Zinātne padomju zemē allaž ir sabiedriska, jo, tiklīdz tā pārstāj tādā būt, tā kļūst antizinātniska, reakcionāra, attīstību traucējoša. Spilgti jo spilgti šī patiesība saskatāma padomju bioloģisko zinātņu augšanas gaitā.

Kapitalistiskās pasaules bioloģijā, kurām buržuazijas savtīgās intereses nesalīdzināmi tuvākas par patiesi zinātniskiem uzdevumiem, jau ilgus gadus svēdriem vaigā nopūlas, lai sadalītu un ar sarežģītiem scholastiskiem formulējumiem sagrautu progresīvās bioloģijas pamatu — darvinismu. Rietumeiropā un Amerikā tas viņiem arī ir izdevies. Bioloģiskajās zinātnēs tur pilnīgi dominē mistiskais, atklāti reakcionārais un idealistiskais veismānisms, kas būtībā noliedz jau sen pierādīto un pārbaudīto augu un dzīvnieku evolūciju.

Lielie krievu zinātnieki K. Timirjzevs un I. Mičurins bija pirmie, kas atkaroja, nostiprināja un vēl tālāk izveidoja evolūcijas teorijas pozīcijas, pārvērtīja bioloģiskās zinātnes par varenu līdzekli lauksaimniecības attīstībai. Progresīvo krievu zinātnieku saimes izcilais pārstāvis K. Timirjzevs skaidri redzēja un parādīja citiem, ka, tikai balstoties uz tālāk attīstītu un jaunos augstumos paceltu darvinismu, bioloģijas zinātne spēj kļūt par derīgu palīgu sabiedrībai, spēj palīdzēt zemkopim izaudzēt divas vārpas tur, kur šodien aug tikai viena. I. Mičurins bija pirmais, kas šo domu praktiski realizēja. Līdz ar to viņš pilnīgi pierādīja reakcionārās Mendēļa un Morgana «teorijas» aplamību, Turklāt I. Mičurina lieliskie eksperimenti bija pārliecinošs apliecinājums, ka dzīvnieku un augu valsts evolūcija pilnīgi pakļaujama cilvēka gribai, ka zinātne spēj šo attīstību regulēt vēlām virzienā.

Ar to Mičurina mācība paceļas pāri darvinismam, ir būtiski jauns etaps evolūcijas teorijas attīstībā. Mičurinisms atklāja jaunas perspektīvas bioloģiskajām zinātnēm, pierādīja, ka nav robežu, kas spētu atzvērt cilvēka gribu radīt jaunas īpašības kultūras augiem, pacelt ražu, izmainīt un paplašināt to izplatību. Lieliskie padomju lauksaimniecības zinātnieki Viljams un Lisenko vēl pamatīgāk nostiprināja Mičurina darbu. No dabas parādību pasīvas novērotājas un reģistrētājas padomju bioloģiskā zinātne pārvērtās par aktīvu radošu dabas pārveidotāju.

Lielu neaizmirstams ir Viljamsa, Lisenko un viņu līdzgaitnieku ieguldījums laukopības un lopkopības ražības celšanā kolchozos un padomju saimniecībās. Bioloģiskās zinātnes attīstība radīja jaunu, augstāku agrotehniku, kas, savukārt, nodrošina nemīgtu ražības kāpinājumu, tautas labklājības pieaugumu un, līdz ar to, droši tuvinā mūs komunismam.

Mičuriniskā zinātne tālu pārkāpusi laboratoriju un izmēģinājumu laucību robežas. Droši un enerģiski tā ielēpusi kolchozu un padomju saimniecību plašumos. Katrs jauninājums, katrs progress agronomijā realizējas miljoniem hektāru lielās druvās, fermās ar simtiem un tūkstošiem lopu. Progresīvā padomju bioloģija cieši saistīta ar kolektīvo lauksaimniecību. Gigantiskos apmēros realizējamies, zinātniskie sasniegumi kļūst par neatvērto ieguldījumu tautas saimniecībā. No otras puses — Padomju Savienības vareņajā socialistiskajā lauksaimniecībā, plaši un vispusīgi pārbaudīti, šie sasniegumi kļūst par Mičurina mācības zinātniskuma un patiesuma vispārpieņemšajiem, visautoritatīvākajiem pierādījumiem. Savstarpēji apaugļodamās, zinātne un prakse virza mūsu dzīvi uz priekšu.

Nekāda attīstība, nekāds progress nenotiek bez cīņas, bez pretrunu un pretestību pārvarēšanas. Tā tas ir arī bioloģijas zinātnes laukā. Reakcionārā Mendēļa un Morgana teorija, neraugoties uz savu acīm redzami metafizisko un idealistisko, tātad — antizinātnisko saturu, ilgi un nikni pretojās Mičurina mācībai. Vesela virkne redzamu padomju bioloģu, ar akademiķiem I. Smalhausenu un B. Zavadovski, profesoriem A. Zebroku, M. Dubinīnu un citiem priekšgalā, savā pedagoģiskajā un zinātniskajā darbā atklāti nostājās antimarksistiskajās «neodarvinisma» (būtībā — antidarvinisma) pozīcijās. Nevārdami apgāzt Timirjzeva, Mičurina, Viljamsa un Lisenko mācību (jo patiesība nav apgājama), viņi centās to noklusēt, apzīmēt par vulgāru un neakademisku. Milzu zaudējumus no tā cieta visa padomju sabiedrība, jo vairākās mācību iestādēs jauno bioloģu kadru audzināšanas darbs veidojās gluži aplamā virzienā, vairākas pētnieciskās iestādes izšķieda laiku, līdzekļus un radošu enerģiju nenozīmīgos, ar praktiskām vajadzībām nesaistītos eksperimentos, bet kolchozi un padomju saimniecības nepieciešamo palīdzību nesasnēja. Savu idejisko bagāžu šie antimičurinisti allaž papildināja no Rietumeiropas un Amerikas reakcionāro, kapitalistu kalpiņā nosliģušo bioloģu tumsonīgajiem spriedelējiem, tādā kārtā ievazādāmi padomju zinātnē atpakaļrūpīgi, pret-tautisko ideoloģiju.

Tikai partijas modrība, nemīgtās rūpes par īstas, patiesi marksistiskas zinātnes attīstību ļāva padomju bioloģijas zinātnē izvairīties no nopietna sabrukuma. Partija draudzīgi sniedza padomju bioloģiem palīdzīgu roku, spilgti apgaismoja līdzšinējās kļūdas un parādīja drošu ceļu, kā izkļūt no tā idealistiskā purva, kurā vairāki redzami zinātnes darbinieki bija gandrīz vai līdz kaklam iestīguši. Leņina vārdā nosauktā Vissavienības Lauksaimniecības zinātņu akadēmijas pēdējā sesija nopietnā darbā, ar bolševistiskās kritikas un paškritikas palīdzību, izmēza no padomju bioloģijas zinātnes kapitalistiskās ideoloģijas atkritumus, nosprauda konkrētu ceļu padomju bioloģu turpmākajam darbam. Šo ceļu apgaismo Leņina un Stalīna mācība, uzturēta droši ved uz istu zinātne, kas veltīta tautas interesēm, komunisma uzceļšanai.

Tie trūkumi, kurus nupat notikusi sesija atklāja vairāku ievērojamo padomju bioloģu uzskatos un darbā, spilgti jo spilgti izpaužas arī Padomju Latvijas augstskolu un zinātniski pētniecisko institutu praksē. Idealistiskais pasaules uzskats, buržuaziskās ideoloģijas atliekas, īpaši jaunākā no tām — zemošanās Rietumu priekšā, vēl arvienu nopietni traucē patiesās zinātnes attīstību un jaunu speciālistu audzināšanu mūsu republikā. Tas attiecas ne tikai uz bioloģiju, bet arī uz visām pārējām zinātnes disciplīnām. Tāpēc nepieciešams, lai visas Padomju Latvijas augstskolas, visi mācības spēki un studenti, visi zinātnisko institutu darbinieki pamatīgi izmantotu akademiķa T. Lisenko referātu un debātes Vissavienības Lauksaimniecības zinātņu institūtā savā pasaules uzskata, savā zinātniskā un mācību darba pareizības pārbaudē. Nepieciešams, lai ikviens lauksaimniecības zinātnieks un agronomis līdz galam izprastu, ka nav iespējams panākt nopietnu ražības pieaugumu laukopībā un lopkopībā, plaši un dziļi neiesaņķojot padomju jaunāko agrotehniku, padomju agronomijas jaunākos atzinumus, ka nekad nebūs iespējams vienas vārpas vietā izaudzēt divas, kā to gribēja Timirjzevs, ja lauksaimniecības zinātņu darbinieki un praktiķi, bagātīgām zināšanām apbruņojušies, aktīvi, pašizlīdzīgi un pacietīgi necentīsies nemīgti uzlabot attīstības un eksistences apstākļus kultūras augiem un mājlopiem, cieši un nesaraujami nesastīs zinātnisko darbu ar praksi mūsu republikas tīrumos un lopu fermās.

Akademiķa T. Lisenko referāts un apstākļi, kas radīja nepieciešamību pēc šā referāta, lai māca ikvienu zinātnes darbinieku, ikvienu rakstnieku, mākslinieku un kultūras darbinieku, ka nevar iet uz priekšu bez marksisma-leninisma-stalīnisma dziļām un vispusīgām zināšanām, ka, tikai stingri stāvēt dialektiskā materialisma pozīcijās, iespējams izvairīties no nomaļā zinātniskā idealistiskā murgojuma džungļos, ka derīgs un vajadzīgs ir tikai tas darbs, kas veltīts sabiedrības, tautas interesēm, ka zinātne, kultūra un māksla var sekmīgi augt un attīstīties vienīgi allaž un konsekventi ievērojot bolševistisko principālitate, idejiskumu un partejiskumu, allaž un konsekventi ejot Leņina-Stalīna dižās partijas nosprausto ceļu.

Uz šī pamata balstīdamies, mēs vienas vārpas vietā izaudzēsim divas ne tikai Latvijas kolchozu un padomju saimniecību druvās, bet arī visos citos mūsu jaunās, plaukstošās dzīves novados.

Literatūra un Māksla

LATVIJAS PADOMJU RAKSTNIEKU, KOMPONISTU, MĀKSLINIEKU UN ARCHITEKTU SAVIENĪBU LAIKRAKSTS

1948. G.

15. AUGUSTĀ

Nr. 33 (187)

Padomju grāmatas lasītājiem

Dižens ir laikmets, kurā mēs dzīvojam. Aiz muguras liekais, ar uzvaru noslēgtais Tēvijas karš. Neredzētu izturību, bezgalīgu Dzimtenes mīlestību, augsti cildināmus morālos spēkus parādīja padomju cilvēks, aizstāvēdams savu zemi. Līdz zobiem tēraudā brunotais ienaidnieks, kas jau bija pārstaigājis visu Eiropu, atdūrās pret padomju tautu brālību kaldināto nesadragājamo pretspēku.

Pēc uzvaras nolīcis ierocis, bet vienmēr gatavs tos briesmu brīdī atkal satvert, padomju cilvēks tūlīt kērās pie izpostītās zemes atjaunošanas un tālākceļšanas. Nekas tam nav par grūtu — ne uzcelt sagrautos un jaunus rūpniecības milzenus, ne uzplēst atmatās palikušās drūvas. Mūsu acu priekšā sadzist kara cirstās brūces — mēs jau esam gandrīz aizmirsuši, ka pirms dažiem gadiem mums nebija neviena tilta, nevienas nebojātas dzelzceļa līnijas, pilsētās nebija ūdens, elektrības, satiksmes. Mēs esam aizmirsuši partīkas kartītes, mūsu veikalū plauktū atkal ir pilni visdažādāko preču, mūsu lauki atkal ir zaļi un ziedoši.

Milzīgas pārmaiņas notiek mūsu Padomju Latvijā. Strādnieki, kļuvuši par savas zemes saimniekiem, neredzēti ātri atjauno rūpniecību un transportu. Katra diena nes ziņas par jaunām darba uzvarām, katru dienu jauni vārdi ierindojas stacionāru un darba triecienieku goda sarakstos. Bet šai lielajā celtniecības darbā nepietiek tikai ar labu gribu. Te par visām lietām vajadzīgas zināšanas. Kur mēs tās gūstam? Vienalga, skolās, augstskolās vai ārpus tām — pašmācībā, šo zināšanu galvenais avots ir grāmatas. Tāpēc — lasīt grāmatas, tajās studēt, meklēt un atrast līdzekļus, kā uzlabot savu darba tehniku, kā darbu atvieglot, padarīt ražīgu — ir viens no drošākajiem ceļiem, lai izpildītu lielo šodienas uzdevumu — veiktu Stalīna piegadīto četrus gadus.

Mūsu zemnieki jau droši un veiksmīgi sākuši soļot pa socialistiskās lauksaimniecības ceļu. Viensētnieku šaurās zemes strēmītes saplūst plašos vilņojošos laukos, kuros dūc ražēnās darba bites — no brālī republikām atsūtītie traktori. No citu brālīgo republiku pieredzes kolchozu celtniecībā un no pirmo Padomju Latvijas kolchozu piemēra Latvijas zemnieks redz, ka kopīgs darbs dzīvi vērs vieglāku un turīgāku. Bet kāpēc kolektīvais darbs ir ražīgāks un kā tas jāorganizē, lai ātrāk sasniegtu turīgu, laimīgu dzīvi, — uz šiem jautājumiem izsmelšu atbildi mums atkal var dot — grāmatas. Lasīt grāmatas par lielo lauku dzīves pārveidošanas darbu nozīmē jau iesākumā mācīties no citu kļūdām un sasniegumiem, nozīmē — izsargāties no daudzām kļūdām un maldiem un jau sākumā atrast pareizo ceļu.

Latviešu inteliģence, kurai padomju vara pavērusi bezgalīgas iespējas katrā nozarē, katrā specialitātē, arvien dziļāk iesniedzas zinātnes un mākslas bagātājos jomās, arvien noteiktāk raišās arī no maldu un melu pļūvura, kādu ap to auda buržuazijas zirnekļi. Bet zinātnes un mākslas ba-

gātības ir uzkrātas grāmatās. Mūsu padomju grāmatas ir tās, kur uzkrāti progresīvās — padomju zinātnes sasniegumi, kur atrodamī progresīvie, cilvēci uz priekšu virzošie literatūras un mākslas darbi. Šīs grāmatas jāstudē, jālasa katram, kas grib iet vienā soli ar dzīvi.

Kultūras cilvēka interešu lauki ir ļoti plaši. Lai tās būtu sabiedriskās zinātnes, vēsture, ģeogrāfija, zemes un citu planētu uzbūve, medicīna vai tehnika, fizika vai filozofija, visur tas cenšas iespēsties ar savu redzīgo aci. Mūsu dienās zinātne iet uz priekšu milzu soļiem, katru dienu dod jaunus sasniegumus, jaunus atklājumus. Tiem neseko — nozīmē atpalikt. Tāpēc allaž jāmeklē grāmatas, kas pastāsta par jaunākajiem sasniegumiem visdažādākajās zinātnes un mākslas nozarēs.

Dzīvi un cilvēkus pazīt māca arī dailīliteratūra. Mums ir iznākušas brīnīgās grāmatas, kas atklāj padomju cilvēka lielumu un cildenumu visā augumā. Konkrētos, pilnastīnīgos tēlos tās izskaidro dzīves norises, parāda tās daudzplāksnību, liek ar alžrautu elpu izsekot cilvēku cēļāju, cilvēku varoņu grūtību, briesmu un skaistuma apdvestajām gaitām. Mums ir grāmatas, kas atdzīvina pagātni īstenības gaismā, mums ir iznākuši latviešu un krievu klasiku nemirstīgie darbi.

Dižens ir mūsu laikmets, un diženi ir cilvēki, kas veido šo laikmetu. Lai kļūtu par apzinīgu jaunās dzīves cēļāju, jāapgūst plaša, vispusīga kultūra. Ne tikai šaura specialitāte, bet iedziļināšanās dzīves daudzpusībā ir tā, kas lezīmē raksturīgos vaibstus padomju cilvēka seļā.

Kas ir tas drošais kompass, pēc kura vadoties nevar apmaldīties vissarežģītāko notikumu jūklī? Tā ir lielo marksisma klasiku — Marksa-Engelsa-Leņina-Stalīna — kristālskaidrā mācība, kuras patiesība pierādās diendienā lielās un mazās lietās. Tā palīdz izprast pagātni, palīdz iekļauties tagadnes jauncēsmē, palīdz tālu uz priekšu saskatīt vēstures pagriezienus. Tagad šie klasiskie darbi kļūst pieejami dzimtajā valodā.

Literatūra ir tautas kultūras līmena rādītājs. Grāmata ir cilvēka draugs, ceļa rādītājs, skolotājs, uzticamākais balsts, gaiskā lāpa. Padomju grāmata — tā ir pati dzīve.

Lasītāji, tev ir tiesība ne tikai gaidīt labas grāmatas no rakstniekiem, zinātniekiem, teoretiekiem. Tev ir tiesība arī prasīt, lai tādās tiktu uzrakstītas un izdotas. Ja tu pamani kādu robu savā grāmatu plauktā, ja kāda dzīves plāksne paliek neapgaismota, signalizē par to sabiedrībai. Ar to tu patē kļūsi mūsu kultūras līdzveidotājs. Tāpat, ja esi izlasījis labu grāmatu, kas tevi aizkustinājusi, ierosinājusi dziļākām pārdomām, atklājusi jaunus apvārsņus — stieidzies dalīties ar citiem savā priekā un atzinās. Protestē pret sliktām maldinošām grāmatām, ja tādās sastopi.

Meklē grāmatas, prasi grāmatas, audz caur grāmatām!

Andrejs Ļvovs Tautas rakstnieks, Stalīna premijas laureāts

E. Bīroņevs - Dvorničis Tautas rakstnieks

Johs Lācijs Tautas rakstnieks

Anna Sance rakstniece, Nopelniem bagātā kultūras darbiniece

Jānis Sudrabkalns Tautas dzejnieks, Stalīna premijas laureāts

Teodors Ģirģelis rakstnieks, Nopelniem bagātais kultūras darbinieks, Stalīna premijas laureāts

Valdis Lūsis dzejnieks

Zaņkoveckas vārda nosauktā L'vovas teātra mākslinieki viesojas Dreilīņu pagasta kolchozā «Čiņa» B. Vdovenko foto

PAR DZIESMU KULTURAS TĀĻĀKU ATTĪSTĪBU

PADOMJU DZIMTENĒ

Padomju Latvijas pirmo dziesmu svētku albāls vēl turpina skanēt visos novados. Vairākos apriņķos jau notikuši un notiek plaši pēcsvētku sarīkojumi ar kuru un deju kolektīvu piedalīanos. Ražas novākšanas sprāgo darbienu, rūpniecību un par plāna veicšanu pirms termiņa turpina pavadīt dziesma.

Aizvadīto dziesmu svētku lielums un nozīme galvenokārt saskatāmi tajā apstākļi, ka tie iesaistīja mākslas pašdarbībā neredzēti plašas darba ļaudis masas, katru pilsētu, apriņķi, pagastu un ciemu. Gatavojoties svētkiem, 1948. gada pirmajā pusgadā vien noorganizējās vairāki simti jaunu koru, kopīgais kuru un deju kolektīvu dalībnieku skaits sasniedza 80 tūkstošus. Apriņķu dziesmu svētkos piedalījās 1003 kori ar 32.583 dalībniekiem. (Zīmīgu ainu rāda skaitļi, salīdzinot tos ar pirmajiem vispārējiem dziesmu svētkiem priekš 75 gadiem: toreiz — 55 kori ar 1003 dalībniekiem; katrā toreizējā dziedātāja vietā šajos svētkos dziedāja vesels koris.) Republikas svētkos Rīgā piedalījās 391 koris ar 19.683 dziedātājiem un 52 deju kolektīvi ar 920 dejotājiem. Nevienos agrākajos svētkos dalībnieku skaits ne tuvu nesasniedza tādu apmēru. Svētku gājienā Rīgas ielās kļuva par brīnīgu tautas daļuma, dzīvesprieka un radošā spēka apliecinājumu, par spilgtu uzticības demonstrējumu padomju varai.

Svētki norisa augstā idejiskā un mākslinieciskā līmenī. Koru repertuārā bija ieslēgtas mūsu izcilāko komponistu klasiskās dziesmas, kas savā laikā bija dzimušas kā tautas progresa un cīņas domu izteicējas, tāpēc vienmēr paliekamas jaunās un aktuālas. Svētkos pirmo reizi visā dzīvē atklājās tautas dziesmu bagātais saturs un melodiju skaistums — tagad tās dziedāja brīva tauta. Padomju vara atdeva atpakaļ tautai viņas dziesmu, radīja visplašākas iespējas daiļrades attīstībai, saglabājot visu vērtīgo un progresīvo, ko dejušas agrākās paaudzes. Taču būtiski jaunais, kas šos svētkos atšķir no visiem iepriekšējiem, bija mūsu padomju laikmeta jaunās dziesmas, kas tēlva tautas brīvības cīņām, lielajai uzvarai, dzīves celšanas darbam, padomju tautu draudzībai, lielajam Stalinam. Tā pacilatība un sajūsmā, ar kādu kori izpildīja šīs dziesmas, jo spilgti apliecināja tautas dzīvo uzticību padomju varai. Šai nozīmē, svētki kļuva par snagu, iznīcinot tautas visu sugu buržuāziskiem nacionālistiem, no kuriem tauta novērsusies uz visiem laikiem.

Ārvaldiņos dziesmu svētku lielums un nozīme galvenokārt saskatāmi tajā apstākļi, ka tie iesaistīja mākslas pašdarbībā neredzēti plašas darba ļaudis masas, katru pilsētu, apriņķi, pagastu un ciemu. Gatavojoties svētkiem, 1948. gada pirmajā pusgadā vien noorganizējās vairāki simti jaunu koru, kopīgais kuru un deju kolektīvu dalībnieku skaits sasniedza 80 tūkstošus. Apriņķu dziesmu svētkos piedalījās 1003 kori ar 32.583 dalībniekiem. (Zīmīgu ainu rāda skaitļi, salīdzinot tos ar pirmajiem vispārējiem dziesmu svētkiem priekš 75 gadiem: toreiz — 55 kori ar 1003 dalībniekiem; katrā toreizējā dziedātāja vietā šajos svētkos dziedāja vesels koris.) Republikas svētkos Rīgā piedalījās 391 koris ar 19.683 dziedātājiem un 52 deju kolektīvi ar 920 dejotājiem. Nevienos agrākajos svētkos dalībnieku skaits ne tuvu nesasniedza tādu apmēru. Svētku gājienā Rīgas ielās kļuva par brīnīgu tautas daļuma, dzīvesprieka un radošā spēka apliecinājumu, par spilgtu uzticības demonstrējumu padomju varai.

Svētki norisa augstā idejiskā un mākslinieciskā līmenī. Koru repertuārā bija ieslēgtas mūsu izcilāko komponistu klasiskās dziesmas, kas savā laikā bija dzimušas kā tautas progresa un cīņas domu izteicējas, tāpēc vienmēr paliekamas jaunās un aktuālas. Svētkos pirmo reizi visā dzīvē atklājās tautas dziesmu bagātais saturs un melodiju skaistums — tagad tās dziedāja brīva tauta. Padomju vara atdeva atpakaļ tautai viņas dziesmu, radīja visplašākas iespējas daiļrades attīstībai, saglabājot visu vērtīgo un progresīvo, ko dejušas agrākās paaudzes. Taču būtiski jaunais, kas šos svētkos atšķir no visiem iepriekšējiem, bija mūsu padomju laikmeta jaunās dziesmas, kas tēlva tautas brīvības cīņām, lielajai uzvarai, dzīves celšanas darbam, padomju tautu draudzībai, lielajam Stalinam. Tā pacilatība un sajūsmā, ar kādu kori izpildīja šīs dziesmas, jo spilgti apliecināja tautas dzīvo uzticību padomju varai. Šai nozīmē, svētki kļuva par snagu, iznīcinot tautas visu sugu buržuāziskiem nacionālistiem, no kuriem tauta novērsusies uz visiem laikiem.

Ārvaldiņos dziesmu svētku lielums un nozīme galvenokārt saskatāmi tajā apstākļi, ka tie iesaistīja mākslas pašdarbībā neredzēti plašas darba ļaudis masas, katru pilsētu, apriņķi, pagastu un ciemu. Gatavojoties svētkiem, 1948. gada pirmajā pusgadā vien noorganizējās vairāki simti jaunu koru, kopīgais kuru un deju kolektīvu dalībnieku skaits sasniedza 80 tūkstošus. Apriņķu dziesmu svētkos piedalījās 1003 kori ar 32.583 dalībniekiem. (Zīmīgu ainu rāda skaitļi, salīdzinot tos ar pirmajiem vispārējiem dziesmu svētkiem priekš 75 gadiem: toreiz — 55 kori ar 1003 dalībniekiem; katrā toreizējā dziedātāja vietā šajos svētkos dziedāja vesels koris.) Republikas svētkos Rīgā piedalījās 391 koris ar 19.683 dziedātājiem un 52 deju kolektīvi ar 920 dejotājiem. Nevienos agrākajos svētkos dalībnieku skaits ne tuvu nesasniedza tādu apmēru. Svētku gājienā Rīgas ielās kļuva par brīnīgu tautas daļuma, dzīvesprieka un radošā spēka apliecinājumu, par spilgtu uzticības demonstrējumu padomju varai.

Svētki norisa augstā idejiskā un mākslinieciskā līmenī. Koru repertuārā bija ieslēgtas mūsu izcilāko komponistu klasiskās dziesmas, kas savā laikā bija dzimušas kā tautas progresa un cīņas domu izteicējas, tāpēc vienmēr paliekamas jaunās un aktuālas. Svētkos pirmo reizi visā dzīvē atklājās tautas dziesmu bagātais saturs un melodiju skaistums — tagad tās dziedāja brīva tauta. Padomju vara atdeva atpakaļ tautai viņas dziesmu, radīja visplašākas iespējas daiļrades attīstībai, saglabājot visu vērtīgo un progresīvo, ko dejušas agrākās paaudzes. Taču būtiski jaunais, kas šos svētkos atšķir no visiem iepriekšējiem, bija mūsu padomju laikmeta jaunās dziesmas, kas tēlva tautas brīvības cīņām, lielajai uzvarai, dzīves celšanas darbam, padomju tautu draudzībai, lielajam Stalinam. Tā pacilatība un sajūsmā, ar kādu kori izpildīja šīs dziesmas, jo spilgti apliecināja tautas dzīvo uzticību padomju varai. Šai nozīmē, svētki kļuva par snagu, iznīcinot tautas visu sugu buržuāziskiem nacionālistiem, no kuriem tauta novērsusies uz visiem laikiem.

Ārvaldiņos dziesmu svētku lielums un nozīme galvenokārt saskatāmi tajā apstākļi, ka tie iesaistīja mākslas pašdarbībā neredzēti plašas darba ļaudis masas, katru pilsētu, apriņķi, pagastu un ciemu. Gatavojoties svētkiem, 1948. gada pirmajā pusgadā vien noorganizējās vairāki simti jaunu koru, kopīgais kuru un deju kolektīvu dalībnieku skaits sasniedza 80 tūkstošus. Apriņķu dziesmu svētkos piedalījās 1003 kori ar 32.583 dalībniekiem. (Zīmīgu ainu rāda skaitļi, salīdzinot tos ar pirmajiem vispārējiem dziesmu svētkiem priekš 75 gadiem: toreiz — 55 kori ar 1003 dalībniekiem; katrā toreizējā dziedātāja vietā šajos svētkos dziedāja vesels koris.) Republikas svētkos Rīgā piedalījās 391 koris ar 19.683 dziedātājiem un 52 deju kolektīvi ar 920 dejotājiem. Nevienos agrākajos svētkos dalībnieku skaits ne tuvu nesasniedza tādu apmēru. Svētku gājienā Rīgas ielās kļuva par brīnīgu tautas daļuma, dzīvesprieka un radošā spēka apliecinājumu, par spilgtu uzticības demonstrējumu padomju varai.

Svētki norisa augstā idejiskā un mākslinieciskā līmenī. Koru repertuārā bija ieslēgtas mūsu izcilāko komponistu klasiskās dziesmas, kas savā laikā bija dzimušas kā tautas progresa un cīņas domu izteicējas, tāpēc vienmēr paliekamas jaunās un aktuālas. Svētkos pirmo reizi visā dzīvē atklājās tautas dziesmu bagātais saturs un melodiju skaistums — tagad tās dziedāja brīva tauta. Padomju vara atdeva atpakaļ tautai viņas dziesmu, radīja visplašākas iespējas daiļrades attīstībai, saglabājot visu vērtīgo un progresīvo, ko dejušas agrākās paaudzes. Taču būtiski jaunais, kas šos svētkos atšķir no visiem iepriekšējiem, bija mūsu padomju laikmeta jaunās dziesmas, kas tēlva tautas brīvības cīņām, lielajai uzvarai, dzīves celšanas darbam, padomju tautu draudzībai, lielajam Stalinam. Tā pacilatība un sajūsmā, ar kādu kori izpildīja šīs dziesmas, jo spilgti apliecināja tautas dzīvo uzticību padomju varai. Šai nozīmē, svētki kļuva par snagu, iznīcinot tautas visu sugu buržuāziskiem nacionālistiem, no kuriem tauta novērsusies uz visiem laikiem.

Ārvaldiņos dziesmu svētku lielums un nozīme galvenokārt saskatāmi tajā apstākļi, ka tie iesaistīja mākslas pašdarbībā neredzēti plašas darba ļaudis masas, katru pilsētu, apriņķi, pagastu un ciemu. Gatavojoties svētkiem, 1948. gada pirmajā pusgadā vien noorganizējās vairāki simti jaunu koru, kopīgais kuru un deju kolektīvu dalībnieku skaits sasniedza 80 tūkstošus. Apriņķu dziesmu svētkos piedalījās 1003 kori ar 32.583 dalībniekiem. (Zīmīgu ainu rāda skaitļi, salīdzinot tos ar pirmajiem vispārējiem dziesmu svētkiem priekš 75 gadiem: toreiz — 55 kori ar 1003 dalībniekiem; katrā toreizējā dziedātāja vietā šajos svētkos dziedāja vesels koris.) Republikas svētkos Rīgā piedalījās 391 koris ar 19.683 dziedātājiem un 52 deju kolektīvi ar 920 dejotājiem. Nevienos agrākajos svētkos dalībnieku skaits ne tuvu nesasniedza tādu apmēru. Svētku gājienā Rīgas ielās kļuva par brīnīgu tautas daļuma, dzīvesprieka un radošā spēka apliecinājumu, par spilgtu uzticības demonstrējumu padomju varai.

Svētki norisa augstā idejiskā un mākslinieciskā līmenī. Koru repertuārā bija ieslēgtas mūsu izcilāko komponistu klasiskās dziesmas, kas savā laikā bija dzimušas kā tautas progresa un cīņas domu izteicējas, tāpēc vienmēr paliekamas jaunās un aktuālas. Svētkos pirmo reizi visā dzīvē atklājās tautas dziesmu bagātais saturs un melodiju skaistums — tagad tās dziedāja brīva tauta. Padomju vara atdeva atpakaļ tautai viņas dziesmu, radīja visplašākas iespējas daiļrades attīstībai, saglabājot visu vērtīgo un progresīvo, ko dejušas agrākās paaudzes. Taču būtiski jaunais, kas šos svētkos atšķir no visiem iepriekšējiem, bija mūsu padomju laikmeta jaunās dziesmas, kas tēlva tautas brīvības cīņām, lielajai uzvarai, dzīves celšanas darbam, padomju tautu draudzībai, lielajam Stalinam. Tā pacilatība un sajūsmā, ar kādu kori izpildīja šīs dziesmas, jo spilgti apliecināja tautas dzīvo uzticību padomju varai. Šai nozīmē, svētki kļuva par snagu, iznīcinot tautas visu sugu buržuāziskiem nacionālistiem, no kuriem tauta novērsusies uz visiem laikiem.

Ārvaldiņos dziesmu svētku lielums un nozīme galvenokārt saskatāmi tajā apstākļi, ka tie iesaistīja mākslas pašdarbībā neredzēti plašas darba ļaudis masas, katru pilsētu, apriņķi, pagastu un ciemu. Gatavojoties svētkiem, 1948. gada pirmajā pusgadā vien noorganizējās vairāki simti jaunu koru, kopīgais kuru un deju kolektīvu dalībnieku skaits sasniedza 80 tūkstošus. Apriņķu dziesmu svētkos piedalījās 1003 kori ar 32.583 dalībniekiem. (Zīmīgu ainu rāda skaitļi, salīdzinot tos ar pirmajiem vispārējiem dziesmu svētkiem priekš 75 gadiem: toreiz — 55 kori ar 1003 dalībniekiem; katrā toreizējā dziedātāja vietā šajos svētkos dziedāja vesels koris.) Republikas svētkos Rīgā piedalījās 391 koris ar 19.683 dziedātājiem un 52 deju kolektīvi ar 920 dejotājiem. Nevienos agrākajos svētkos dalībnieku skaits ne tuvu nesasniedza tādu apmēru. Svētku gājienā Rīgas ielās kļuva par brīnīgu tautas daļuma, dzīvesprieka un radošā spēka apliecinājumu, par spilgtu uzticības demonstrējumu padomju varai.

Svētki norisa augstā idejiskā un mākslinieciskā līmenī. Koru repertuārā bija ieslēgtas mūsu izcilāko komponistu klasiskās dziesmas, kas savā laikā bija dzimušas kā tautas progresa un cīņas domu izteicējas, tāpēc vienmēr paliekamas jaunās un aktuālas. Svētkos pirmo reizi visā dzīvē atklājās tautas dziesmu bagātais saturs un melodiju skaistums — tagad tās dziedāja brīva tauta. Padomju vara atdeva atpakaļ tautai viņas dziesmu, radīja visplašākas iespējas daiļrades attīstībai, saglabājot visu vērtīgo un progresīvo, ko dejušas agrākās paaudzes. Taču būtiski jaunais, kas šos svētkos atšķir no visiem iepriekšējiem, bija mūsu padomju laikmeta jaunās dziesmas, kas tēlva tautas brīvības cīņām, lielajai uzvarai, dzīves celšanas darbam, padomju tautu draudzībai, lielajam Stalinam. Tā pacilatība un sajūsmā, ar kādu kori izpildīja šīs dziesmas, jo spilgti apliecināja tautas dzīvo uzticību padomju varai. Šai nozīmē, svētki kļuva par snagu, iznīcinot tautas visu sugu buržuāziskiem nacionālistiem, no kuriem tauta novērsusies uz visiem laikiem.

Ārvaldiņos dziesmu svētku lielums un nozīme galvenokārt saskatāmi tajā apstākļi, ka tie iesaistīja mākslas pašdarbībā neredzēti plašas darba ļaudis masas, katru pilsētu, apriņķi, pagastu un ciemu. Gatavojoties svētkiem, 1948. gada pirmajā pusgadā vien noorganizējās vairāki simti jaunu koru, kopīgais kuru un deju kolektīvu dalībnieku skaits sasniedza 80 tūkstošus. Apriņķu dziesmu svētkos piedalījās 1003 kori ar 32.583 dalībniekiem. (Zīmīgu ainu rāda skaitļi, salīdzinot tos ar pirmajiem vispārējiem dziesmu svētkiem priekš 75 gadiem: toreiz — 55 kori ar 1003 dalībniekiem; katrā toreizējā dziedātāja vietā šajos svētkos dziedāja vesels koris.) Republikas svētkos Rīgā piedalījās 391 koris ar 19.683 dziedātājiem un 52 deju kolektīvi ar 920 dejotājiem. Nevienos agrākajos svētkos dalībnieku skaits ne tuvu nesasniedza tādu apmēru. Svētku gājienā Rīgas ielās kļuva par brīnīgu tautas daļuma, dzīvesprieka un radošā spēka apliecinājumu, par spilgtu uzticības demonstrējumu padomju varai.

Svētki norisa augstā idejiskā un mākslinieciskā līmenī. Koru repertuārā bija ieslēgtas mūsu izcilāko komponistu klasiskās dziesmas, kas savā laikā bija dzimušas kā tautas progresa un cīņas domu izteicējas, tāpēc vienmēr paliekamas jaunās un aktuālas. Svētkos pirmo reizi visā dzīvē atklājās tautas dziesmu bagātais saturs un melodiju skaistums — tagad tās dziedāja brīva tauta. Padomju vara atdeva atpakaļ tautai viņas dziesmu, radīja visplašākas iespējas daiļrades attīstībai, saglabājot visu vērtīgo un progresīvo, ko dejušas agrākās paaudzes. Taču būtiski jaunais, kas šos svētkos atšķir no visiem iepriekšējiem, bija mūsu padomju laikmeta jaunās dziesmas, kas tēlva tautas brīvības cīņām, lielajai uzvarai, dzīves celšanas darbam, padomju tautu draudzībai, lielajam Stalinam. Tā pacilatība un sajūsmā, ar kādu kori izpildīja šīs dziesmas, jo spilgti apliecināja tautas dzīvo uzticību padomju varai. Šai nozīmē, svētki kļuva par snagu, iznīcinot tautas visu sugu buržuāziskiem nacionālistiem, no kuriem tauta novērsusies uz visiem laikiem.

Ārvaldiņos dziesmu svētku lielums un nozīme galvenokārt saskatāmi tajā apstākļi, ka tie iesaistīja mākslas pašdarbībā neredzēti plašas darba ļaudis masas, katru pilsētu, apriņķi, pagastu un ciemu. Gatavojoties svētkiem, 1948. gada pirmajā pusgadā vien noorganizējās vairāki simti jaunu koru, kopīgais kuru un deju kolektīvu dalībnieku skaits sasniedza 80 tūkstošus. Apriņķu dziesmu svētkos piedalījās 1003 kori ar 32.583 dalībniekiem. (Zīmīgu ainu rāda skaitļi, salīdzinot tos ar pirmajiem vispārējiem dziesmu svētkiem priekš 75 gadiem: toreiz — 55 kori ar 1003 dalībniekiem; katrā toreizējā dziedātāja vietā šajos svētkos dziedāja vesels koris.) Republikas svētkos Rīgā piedalījās 391 koris ar 19.683 dziedātājiem un 52 deju kolektīvi ar 920 dejotājiem. Nevienos agrākajos svētkos dalībnieku skaits ne tuvu nesasniedza tādu apmēru. Svētku gājienā Rīgas ielās kļuva par brīnīgu tautas daļuma, dzīvesprieka un radošā spēka apliecinājumu, par spilgtu uzticības demonstrējumu padomju varai.

Svētki norisa augstā idejiskā un mākslinieciskā līmenī. Koru repertuārā bija ieslēgtas mūsu izcilāko komponistu klasiskās dziesmas, kas savā laikā bija dzimušas kā tautas progresa un cīņas domu izteicējas, tāpēc vienmēr paliekamas jaunās un aktuālas. Svētkos pirmo reizi visā dzīvē atklājās tautas dziesmu bagātais saturs un melodiju skaistums — tagad tās dziedāja brīva tauta. Padomju vara atdeva atpakaļ tautai viņas dziesmu, radīja visplašākas iespējas daiļrades attīstībai, saglabājot visu vērtīgo un progresīvo, ko dejušas agrākās paaudzes. Taču būtiski jaunais, kas šos svētkos atšķir no visiem iepriekšējiem, bija mūsu padomju laikmeta jaunās dziesmas, kas tēlva tautas brīvības cīņām, lielajai uzvarai, dzīves celšanas darbam, padomju tautu draudzībai, lielajam Stalinam. Tā pacilatība un sajūsmā, ar kādu kori izpildīja šīs dziesmas, jo spilgti apliecināja tautas dzīvo uzticību padomju varai. Šai nozīmē, svētki kļuva par snagu, iznīcinot tautas visu sugu buržuāziskiem nacionālistiem, no kuriem tauta novērsusies uz visiem laikiem.

Ārvaldiņos dziesmu svētku lielums un nozīme galvenokārt saskatāmi tajā apstākļi, ka tie iesaistīja mākslas pašdarbībā neredzēti plašas darba ļaudis masas, katru pilsētu, apriņķi, pagastu un ciemu. Gatavojoties svētkiem, 1948. gada pirmajā pusgadā vien noorganizējās vairāki simti jaunu koru, kopīgais kuru un deju kolektīvu dalībnieku skaits sasniedza 80 tūkstošus. Apriņķu dziesmu svētkos piedalījās 1003 kori ar 32.583 dalībniekiem. (Zīmīgu ainu rāda skaitļi, salīdzinot tos ar pirmajiem vispārējiem dziesmu svētkiem priekš 75 gadiem: toreiz — 55 kori ar 1003 dalībniekiem; katrā toreizējā dziedātāja vietā šajos svētkos dziedāja vesels koris.) Republikas svētkos Rīgā piedalījās 391 koris ar 19.683 dziedātājiem un 52 deju kolektīvi ar 920 dejotājiem. Nevienos agrākajos svētkos dalībnieku skaits ne tuvu nesasniedza tādu apmēru. Svētku gājienā Rīgas ielās kļuva par brīnīgu tautas daļuma, dzīvesprieka un radošā spēka apliecinājumu, par spilgtu uzticības demonstrējumu padomju varai.

Svētki norisa augstā idejiskā un mākslinieciskā līmenī. Koru repertuārā bija ieslēgtas mūsu izcilāko komponistu klasiskās dziesmas, kas savā laikā bija dzimušas kā tautas progresa un cīņas domu izteicējas, tāpēc vienmēr paliekamas jaunās un aktuālas. Svētkos pirmo reizi visā dzīvē atklājās tautas dziesmu bagātais saturs un melodiju skaistums — tagad tās dziedāja brīva tauta. Padomju vara atdeva atpakaļ tautai viņas dziesmu, radīja visplašākas iespējas daiļrades attīstībai, saglabājot visu vērtīgo un progresīvo, ko dejušas agrākās paaudzes. Taču būtiski jaunais, kas šos svētkos atšķir no visiem iepriekšējiem, bija mūsu padomju laikmeta jaunās dziesmas, kas tēlva tautas brīvības cīņām, lielajai uzvarai, dzīves celšanas darbam, padomju tautu draudzībai, lielajam Stalinam. Tā pacilatība un sajūsmā, ar kādu kori izpildīja šīs dziesmas, jo spilgti apliecināja tautas dzīvo uzticību padomju varai. Šai nozīmē, svētki kļuva par snagu, iznīcinot tautas visu sugu buržuāziskiem nacionālistiem, no kuriem tauta novērsusies uz visiem laikiem.

Ārvaldiņos dziesmu svētku lielums un nozīme galvenokārt saskatāmi tajā apstākļi, ka tie iesaistīja mākslas pašdarbībā neredzēti plašas darba ļaudis masas, katru pilsētu, apriņķi, pagastu un ciemu. Gatavojoties svētkiem, 1948. gada pirmajā pusgadā vien noorganizējās vairāki simti jaunu koru, kopīgais kuru un deju kolektīvu dalībnieku skaits sasniedza 80 tūkstošus. Apriņķu dziesmu svētkos piedalījās 1003 kori ar 32.583 dalībniekiem. (Zīmīgu ainu rāda skaitļi, salīdzinot tos ar pirmajiem vispārējiem dziesmu svētkiem priekš 75 gadiem: toreiz — 55 kori ar 1003 dalībniekiem; katrā toreizējā dziedātāja vietā šajos svētkos dziedāja vesels koris.) Republikas svētkos Rīgā piedalījās 391 koris ar 19.683 dziedātājiem un 52 deju kolektīvi ar 920 dejotājiem. Nevienos agrākajos svētkos dalībnieku skaits ne tuvu nesasniedza tādu apmēru. Svētku gājienā Rīgas ielās kļuva par brīnīgu tautas daļuma, dzīvesprieka un radošā spēka apliecinājumu, par spilgtu uzticības demonstrējumu padomju varai.

Svētki norisa augstā idejiskā un mākslinieciskā līmenī. Koru repertuārā bija ieslēgtas mūsu izcilāko komponistu klasiskās dziesmas, kas savā laikā bija dzimušas kā tautas progresa un cīņas domu izteicējas, tāpēc vienmēr paliekamas jaunās un aktuālas. Svētkos pirmo reizi visā dzīvē atklājās tautas dziesmu bagātais saturs un melodiju skaistums — tagad tās dziedāja brīva tauta. Padomju vara atdeva atpakaļ tautai viņas dziesmu, radīja visplašākas iespējas daiļrades attīstībai, saglabājot visu vērtīgo un progresīvo, ko dejušas agrākās paaudzes. Taču būtiski jaunais, kas šos svētkos atšķir no visiem iepriekšējiem, bija mūsu padomju laikmeta jaunās dziesmas, kas tēlva tautas brīvības cīņām, lielajai uzvarai, dzīves celšanas darbam, padomju tautu draudzībai, lielajam Stalinam. Tā pacilatība un sajūsmā, ar kādu kori izpildīja šīs dziesmas, jo spilgti apliecināja tautas dzīvo uzticību padomju varai. Šai nozīmē, svētki kļuva par snagu, iznīcinot tautas visu sugu buržuāziskiem nacionālistiem, no kuriem tauta novērsusies uz visiem laikiem.

Ārvaldiņos dziesmu svētku lielums un nozīme galvenokārt saskatāmi tajā apstākļi, ka tie iesaistīja mākslas pašdarbībā neredzēti plašas darba ļaudis masas, katru pilsētu, apriņķi, pagastu un ciemu. Gatavojoties svētkiem, 1948. gada pirmajā pusgadā vien noorganizējās vairāki simti jaunu koru, kopīgais kuru un deju kolektīvu dalībnieku skaits sasniedza 80 tūkstošus. Apriņķu dziesmu svētkos piedalījās 1003 kori ar 32.583 dalībniekiem. (Zīmīgu ainu rāda skaitļi, salīdzinot tos ar pirmajiem vispārējiem dziesmu svētkiem priekš 75 gadiem: toreiz — 55 kori ar 1003 dalībniekiem; katrā toreizējā dziedātāja vietā šajos svētkos dziedāja vesels koris.) Republikas svētkos Rīgā piedalījās 391 koris ar 19.683 dziedātājiem un 52 deju kolektīvi ar 920 dejotājiem. Nevienos agrākajos svētkos dalībnieku skaits ne tuvu nesasniedza tādu apmēru. Svētku gājienā Rīgas ielās kļuva par brīnīgu tautas daļuma, dzīvesprieka un radošā spēka apliecinājumu, par spilgtu uzticības demonstrējumu padomju varai.

Svētki norisa augstā idejiskā un mākslinieciskā līmenī. Koru repertuārā bija ieslēgtas mūsu izcilāko komponistu klasiskās dziesmas, kas savā laikā bija dzimušas kā tautas progresa un cīņas domu izteicējas, tāpēc vienmēr paliekamas jaunās un aktuālas. Svētkos pirmo reizi visā dzīvē atklājās tautas dziesmu bagātais saturs un melodiju skaistums — tagad tās dziedāja brīva tauta. Padomju vara atdeva atpakaļ tautai viņas dziesmu, radīja visplašākas iespējas daiļrades attīstībai, saglabājot visu vērtīgo un progresīvo, ko dejušas agrākās paaudzes. Taču būtiski jaunais, kas šos svētkos atšķir no visiem iepriekšējiem, bija mūsu padomju laikmeta jaunās dziesmas, kas tēlva tautas brīvības cīņām, lielajai uzvarai, dzīves celšanas darbam, padomju tautu draudzībai, lielajam Stalinam. Tā pacilatība un sajūsmā, ar kādu kori izpildīja šīs dziesmas, jo spilgti apliecināja tautas dzīvo uzticību padomju varai. Šai nozīmē, svētki kļuva par snagu, iznīcinot tautas visu sugu buržuāziskiem nacionālistiem, no kuriem tauta novērsusies uz visiem laikiem.

FR. ROKPELNIŠ,

Mākslas lietu pārvaldes priekšnieks

riņķu un rajonu dziesmu svētku diriģenti, 32 studenti — atveišķu kuru diriģenti. Mākslas mācības iestādes piedalījās svētkos ar 1870 dziedātājiem; 64 pedagogi un 37 audzēkņi darbojās par diriģentiem apriņķu un Rīgas rajonos, piedalījās svētku žūrijas komisijās. Vairākus diriģentus un baletmeistarus svētku sagatavošanai deva Operas un baleta teātris, tāpat aktīvi svētku darbos piedalījās arī citi republikas teātri, un jo īpaši Valsts Dailēs teātris, kura izcilāko aktieru grupa PSRS tautas māksliniece Eduarde Smilģa vadībā iestudēja svētku prologu. Ed. Smilģis turklāt veica visu svētku norises māksliniecisko virsvadību.

Par neapmierinošu jāuzskata Latvijas Padomju mākslinieku savienības līdzdalība dziesmu svētkos. Svētku programā ietilpinātas arī tēlotājas mākslas pašdarbības skates, kas bija noorganizētas 17 apriņķos, piedaloties 278 autoriem ar 682 darbiem. Krietna daļa šo darbu eksponēta arī Rīgā, tie apliecināja, ka spirta, aktuāla ir tautas daiļrade gan auduma, koka, metāla, māla izstrādājumos, gan glezniecības un skulptūras darbos. Taču mūsu Mākslinieku savienības šajos panākumos nav gandrīz nekādu nopelni. Tās iniciatīvu un vadību šeit nemana. Ir skaidrs, ka šāds stāvoklis nedrīkst turpināties, Mākslinieku savienība nedrīkst nomet atbildību par tautas tēlojošās daiļrades attīstību, jaunu talantu izvirzīšanu un tautas vidus. Visiem mūsu profesionālajiem māksliniekiem, mākslas iestādēm, Rakstnieku, Komponistu un Mākslinieku savienībām diendienā savu konkrēto darbu plānos nozīmīga vieta jāatrod mākslinieciskās pašdarbības veicināšanai.

Jo īpaši tas svarīgi tagad, nostiprinot pirmo Padomju Latvijas dziesmu svētku rezultātus un sākot gatavošanos nākamajiem svētkiem. Tie nav aiz tāliem kalniem, jau nākamajā, 1949. gadā visos republikas apriņķos un Rīgā notiks plašās dziesmu dienas, kas uzskatāmas par pirmo ģenerālmēģinājumu Padomju Latvijas otrajiem dziesmu svētkiem. Tiem jāgatavojas jau tūlīt, nekavējot ne dienu.

Visā drīzumā jādod korim jauns repertuārs turpmākam darbam. Vēlreiz rūpīgi jāpārskata latviešu kora dziesmas klasika, par jaunu celot godā labākos mūsu komponistu darbus, jānosaka tautas dziesmu repertuārs. Taču pati galvenā vēriba jāvelti jaunu padomju dziesmu tekstu un muzikas radīšanai, pūtiņu orķestru, tautas instrumentu orķestru un deju muzikas sacerēšanai. Aizvadītajos svētkos mums vēl neizdevās radīt tādus jaunus dziesmas, kas plaši ielietu tautā, kļūtu par istām padomju tautas dziesmām. Tagad tas ir mūsu rakstnieku un komponistu goda uzdevums. Tuvākajās dienās tiks izsludināts dziesmu tekstu un muzikas konkurss. Piedalīšanās šai konkursā ar augstvērtīgiem darbiem jāuzskata par Rakstnieku un Komponistu savienības biedru visatbildīgāko pienākumu tuvākajā laikā.

Īpaša vēriba jāvelti orķestru muzikas sacerēšanai. Loti nabadzīgs mūsu repertuārs pūtiņu orķestriem, nekad tam nav bijusi veltīta pienācīga vēriba. Tagad laiks aizpildīt šo robu mūsu muzikas kultūrā. Jāveic arī vajadzīgie pasākumi orķestriem vajadzīgo instrumentu ražošanā. Jāveicina tautas instrumentu ansambļa organizēšanās visos Latvijas novados, jāsecer tiem muzika. Jāatīstā tālāk tautas deju kultūra, jādibina jauni deju kolektīvi, jānodrošina tiem profesionāla vadība.

Plašāk un bagātāk nekā aizvadītajos svētkos nākamā svētku repertuārā jāietver brālīgo padomju tautu daiļrade, dziesmas un dejas, vēriba veļtījot ne tikai tuvākajiem kaimiņiem, bet arī tālākajām republikām, ar kuru dziesmu kultūru mēs vēl maz esam iepazīnušies. Tas darīs bagātāku mūsu mākslas dzīvi, pavērs mūsu varenās Dzimtenes plašos apvārsņus katram pašdarbības pulciņa dalībniekam.

Tie 80 tūkstoši dalībnieku, kas pašreiz organizēti kolektīvos, ir liels un nozīmīgs spēks mūsu republikas dzīvē. Gatavošanās svētkiem un pēcsvētku dienas parādīja, ka labākie pašdarbības pulciņu dalībnieki ir sava pagasta, pilnāties un ciema labākie laudis arī darba uzdevumu pildīšanā. Tas ir varens aktīvs, par kuru māksliniecisko un sabiedriski politisko attīstību diendienā jārūpējas, ar viņu palīdzību mēs spēsim veikt nozīmīgu darbu tautas audzināšanā komunisma ideju garā.

Nostiprināt jau esošos pašdarbības kolektīvus, dibināt jaunus, nodrošināt tiem pastāvīgu profesionālo mākslinieku palīdzību, rosīgi gatavoties nākamajai gada dziesmu dienām un Padomju Latvijas otrajiem dziesmu svētkiem — tāds pašreiz ir mūsu lielais uzdevums. Visas iespējas ir mūsu rīcībā, aktīvi un atbildīgi izmantosim tās! Dziesma, muzika un dejas lai palīdz tautai lielāji celtniecības darbā, darot vēl krāsnāku un varenāku mūsu padomju Tēvzemi, tautu draudzības, laimes un slavas drošāko balstu!

16.000 KILOGRAMU PIENA GADĀ

Ar vārdu «mīčuriniētis» parasti saistās priekšstats par cilvēku, kas nodarbojas ar jaunu augu šķirņu izaudzēšanu. Bet šis uzskats ir jau sen kļuvis nepareizs: šodien

Viesdamies kolchozā «Čiņa», Zaņkoveckas vārdā nosauktā L'vovas ukraiņu teātra mākslinieki sniedza mākslinieciskus priekšnesumus. Attēlā: aina no lugas «Nazars Stodoļa» B. Vdovenko foto

TAUTAS MĀKSLINIEKS

Sakarā ar Ukrainu teātra viesizrādēm Rīgā

L. GUREVIČS

niem bagātā skatuves māksliniece N. Docenko), vectēviem Tarasū un Ostapu (V. Sukičiks un UPSR tautas mākslinieks V. Jaremenko).

UPSR tautas mākslinieks D. Dudarevs, priekšimīgi tēlojams Kondrata Galuškas lomu izrādēs ievadījumā, uz lūgas beigām sāka mazliet nevajadzīgi akcentēt dažus glūzi komiskus paņēmienus. Teicami izveidotas trīs sieviešu lomas — Palažka (N. Ivanova), Paraska (N. Polovko) un Gaļa (V. Polinskaja). Veiksmīgs bija arī aktieris A. Pisarevskis apgabala komitejas sekretara lomā. Mazliet no kopējā ansambļa izkrita Dovgonosika lomas izpildītājs S. Bedro un A. Kirilenko Čupa lomā. Ja spekulanta un blēža Dovgonosika attēlojumā zināmā mērā vēl var pļautēt šarža iezīmes, tad godīgo kalpotāju un labo kolchoznieku Čupu nekādi nav pieļaujams parādīt kā grotesku figūru. Šie daži atsevišķie trūkumi (tiem jāpieskaita arī neveiksmīgais Budjonnija attēlojums lūgas beigās) tomēr nespēj traucēt šo ļoti noskaņoto izrādi, kas spilgtā, izteiksmīgā formā atklāj skatītājam lūgas galveno ideju, kas izteikta Česnoķa vārdos: «Ja tu ej uz komunismu, tad ej uz to vienmēr un katru dienu.» Šīs idejas atklāšanā lieli nopelni vispirms kārtām pieder PSRS tautas māksliniekam Borisam Romanickim kā režisoram un centrālās lomas tēlotājam.

N. Kvitko-Osnovjanenko komedijas «Denšičiks Selmenko» darbība norisinās pirms simta gadiem paaugstā Spaka muižā. Neiztiek visā ukraiņu klasiskajā dramaturģijā atradīšies darbs, kas ar tik lielu izteiksmību atmaskotu izdaudzināto «vienu teicējuma» teoriju, kā to izdarījis Kvitko-Osnovjanenko savā komēdijā. Tiklab ukraiņu mūziņnieks Spaks, tā arī krievu mūziņnieks kapteinis Skvorcovs ir viena un tā paša lidojuma putni, ko, starp citu, pasvīturo arī pats autors, jo «špaks» ukraiņu valodā nozīmē to pašu, ko krievu valodā «skvorcov». Viņu sīkajām dvēselītēm un mantkārīgajām tieksmēm, viņu cilvēku dabas un šķiras aprobežotībai pretī stāv cilvēks no tautas, drošais un veiklais Selmenko. Un kaut gan Spaks un Selmenko abi ir ukraiņi, — viņus tomēr šķir liela plaša, bet tāni pašā laikā starp ukraiņiem Spaku un krievu kapteini Skvorcovu būtībā nav nekādas starpības, un tie viens otru ļoti labi saprot.

Kvitko-Osnovjanenko nevar pieskaitīt pie revolucionāri demokrātiskā virziena rakstniekiem un nepavisam nevar teikt, ka viņš būtu centies «atmaskot» savus ukraiņu panus. Lūga «Denšičiks Selmenko» autors drīzāk bija iecerējis kā jautru vodevilju, bet tāds nu reiz ir īsta realista talanta spēks, ka it kā «nevainīgā» vodevīlā pārvērties par asu, satirisku komēdiju. Protams, no komēdijas autora viedokļa Selmenko ir patiešām tikai šķelms, asprātīgs gudrinieks, un tā viņu pirmsrevolucionāra laikā tēloja mazāk tālredzīgi aktieri. Bet jau tad iesākās cita, otra tradīcija: traktēt Selmenko tēlu kā dažu raksturīgu tautas īpašību — asprātības, labirdīga humora, veiklības un augstsirdīgas nesavtības iemiesojumu. Šis labās tradīcijas attīstība sevišķi pieauga padomju laikā, un par vienu no šīs tradīcijas vispilnīgākajiem izteicējiem jāatzīst PSRS tautas mākslinieks Boris Romanickis.

Selmenko Romanicka izpildījumā ir ne tikai komisks un aizraujošs, — ko, tā sakot, var uzskatīt par zināmām viņa ārējām īpašībām, — bet viņš ir arī godīgs un cēlsirdīgs. Turklāt, viņš ir arī daudz gudrāks par mūziņniekiem, kaut arī viņš nav tā ārējā mirdzuma, tā «franču šarmas», ko tik ļauni izsmej Kvitko-Osnovjanenko Evženī personā un arī vairākos citos lūgas personāžos. Bez tam Romanicka Selmenko ir dziļi cilvēcis. Viņš no sirds grib palīdzēt savam kapteinim tā precību lietās, jo viņš sīranīgi, kā īsts cilvēks, jūt līdz mīlētājiem, kaut arī zina, ka patecību par to viņam nenāksies saņemt. Protams, viņa centienos un rūpēs sava nozīme ir arī padotības stāvoklim, soda draudiem, bet Romanickis ar lielu tālku tēla traktējumā akcentē nevis šīs pušes, bet gan tieši Selmenko nesavtību un cilvēcisgās jūtas.

Pārējie izrādes dalībnieki — UPSR tautas mākslinieks D. Dudarevs (Spaks), G. Kušnirenko (viņa sieva), viņa Opekovsku ģimene (L. Krivickaja, S. Grinčenko, V. Polinskaja) un P. Go-

lota (kapteinis Skvorcovs), — visi viņi spēlē mūdrīgi, pievilcīgi bet mazliet vodeviliski. UPSR tautas māksliniece V. Lubarte, kas arī tēlo Spaka sievu, cenšas pareizi paasināt lomas raksturu, bet aktrisei vēl ne vienmēr izdodas apvienot šķautnainās līnijas ar komēdijas vieglumu. Tādu pašu trūkumu var pamanīt Prisiņkas lomas tēlotājai O. Noškinai, I. Šliva neveiksmīgā līgavaņa Lopuckova lomā ir ļoti smieklīgs un amizants, bet vietām pārlietu tiecas groteskā.

Tādā kārtā var teikt, ka viss izrādes idejiski sociālais motīvs savos pamatos ietverts Selmenko tēlā, ko izcēl palīdz ne tikai lūgas materiāls, bet arī Borisa Romanicka pareizā, izpratnīgā pieeja lomai, Romanickis šeit parādās kā īsts padomju mākslinieks un kā ievērojams komēdijas aktieris.

Par Romanicki kā režisoru vislabāk var spriest, kad noskatās viņa veidoto Gorkija lūgas «Pēdējie» izrādi, kas ir dziļa un monumentāla. Un kur gan vēl ir vērtīgāks materiāls pārbaudīt režisoram savus spēkus, ja ne Gorkija dramaturģijā?

Gorkija «Pēdējos» Romanickis galvenā kārtā pasvīturojis lūgas atmāskojošo pusī. Tā ir pilnīgi attaisnojama pieeja lūgas traktējumam. Liels ir šā Gorkija darba atmāskojošais spēks, un nav ko brīnīties, ka režisors tālasi šim momentam piesūris dominējošo nozīmi. Līdzīgi zinātniekam, Gorkijs ar savu aso rakstnieka spalvu ir uzšķērdis cariskās Krievijas valdošo šķiru pārstāvi, mūziņnieku un ierēdņu dzīvo līk, parādot šo dižmaņu garīgās sairšanas nozēlojamo procesu. «Pēdējo» izrādes veidotāja nopelni ir tas, ka viņš oratis pacēlies līdz augstam sociāla vispārīguma līmenim. Režisora darba nav nekā lieka, nekā samākslota, izdomāta, — viss te skaidrs un loģisks, kā tam arī jābūt Gorkija darbu uzvedumos. Tikai pāris vietās režisors ir pārkāpis mēra sajūtu, piemēram, lūgas beigās pēc Jakova Kolomiņeva nāves finalists glūži neiederīgs Leša žests.

Izrādes veidošanā Boris Romanickis, pats būdam liels aktieris, visvairāk enerģijas vēltījis darbam ar aktieriem. Šis darbs vainagojies ar krietniem panākumiem. Te vispirms gribas atzīmēt Varvaru Lubarti, kas pirmklasīgā meistariībā radījis traģisku un izjustu atvainotā policiešmeistara Kolomiņeva sievas Sofijas tēlu. Viņas sāpju pilnājam izsmailam un bezizejas raksturojumā ir sevišķi daudz kapitalistisko sabiedrību atmāskojošu tonu. Tikpat augstvērtīgā līmenī turas Onoškins (Vera) un V. Dančenko (Pjotrs) spēle.

M. Ovdijenko un V. Sulga izveido interesantu un izteiksmīgu Kolomiņeva un Lubovas tēlus. Bet uz abiem tiem tomēr var attiecināt vienu teātrdramaturģu aktieri attēlo tikai personāžu vienu pusī. Tā, piemēram, Ovdijenko Kolomiņevs ir tikai pozitīvais un lielbnieks, tāpat kā Sulgas Lubova tikai cilvēks, kas sarūgtināts savas personīgās kņopības dēļ, kaut gan Gorkijam šie raksturi daudz sarežģītāki un daudzveidīgāki.

Jau daudz vienkāršāk atveidot tādus tēlus kā Aleksandra Kolomiņeva, Leša un viņa sievas Nadžežas lomas. M. Lispenko, S. Grinčenko un A. Bosenko plaši izmanto viņiem dotās iespējas, nesaudzīgi atmāskojot visu šo atbaldošo cīnīku trijotni. Aktieris A. Pisarevskis, kas tēlo Jakovu, galvenajās līnijās pareizi traktē lomu, tikai vietām iekrīt nevajadzīgā melodramatiskā tonī. Te gribētos redzēt stingrāku zīmējumu, lielāku dziļumu, Savrup stāv G. Kušnirenko kā aukle Fedosja. Aktrise pratusī ļoti parādīt šā tēla siltumu. Lūgai atbilstošas dekorācijas darinājis mākslinieks V. Borisovs.

Atskaitot dažus minētos trūkumus, teātris šīnī grūtājā izrādē sasniedzis augstu ansambļa meistariību, kur skaidri saskatāmi inscenētāja PSRS tautas mākslinieka un ukraiņu padomju teātra ievērojamā aktiera un režisora Borisa Romanicka lieli nopelni.

MEŽA DZIESMA

Augusta sākumā visa Padomju zeme atzīmēja izcilā ukraiņu tautas rakstnieces Lesjas Ukrainas 35. nāves dienu. Šo rakstnieci boļševiku avīze

«Rabocaja Pravda» reiz nosauca par «strādnieku draugu». Šais dienās latviešu skatītājs pirmo reizi iepazīnās ar vienu no ievērojamākajiem Ukrainas dramatiskajiem darbiem — dzejisko pasaku «Meža dziesma». Ar to Zaņkoveckas vārdā nosauktais L'vovas ukraiņu teātris bija inscenējis sceniski ļoti sarežģītu darbu. Galvenā uzmanība bija veltīta Lesjas Ukrainas dzejas tēlu atklāšanai, jo tālasi viņos parādās lūgas galvenā ideja: cīņa pret apspiedējumu. Šī ideja izteikta dzejiskos simbolos, un nepieciešama liela aktieru tēlošanas meistariība, augsts režisora izdomas lidojums, cieša sadarbība ar komponistu un dekoratoru, lai darbs skanētu pilnvērtīgi. Teātra kolektīvs godam veica grūto uzdevumu. Skatītāji silti uzņēma spožo izrādi, ko radījuši režisori Bogučenko un Radiuss, dekoratori Stefančuks. Izrādes iespaidu palielina komponista Radčenko melodiskā muzika, kas pilnā mērā atbilst lūgas saturam un noskaņai. Inscenētāju un aktieru uzdevumu apgrūtināja apstākļi, kas pasaku lūgā blakus nereālajam personāžam — laumšam, mežaiņiem, nārām, darbojas reālas personas — ukraiņu zemnieki Teātris licis abām personāžu grupām, būtībā nesaderīgām, pārliecināti dzīvot blakus. Lieliski saliedētajai ansamblii sevišķi jāatzīmē Ukrainas PSR tautas mākslinieks D. Dudarevs, kas tēlo tēvoci Levu, tautas gudrības iemiesotāju. Tas ir dzejisks un tai pašā laikā reāls tēls, ar visām saknēm dziļi ieaudzis tautā; tikpat augstā līmenī UPSR nopelniem bagātā skatuves māksliniece N. Docenko, kas smalki un liriski, maigās pastelu krāsās zīmē meža laumu. Saspēlē ar savu partneri B. Dančenko

Larisa Aleksandrovska viesizrāde

Lai dotu iespēju Rīgas darba ļaudīm iepazīties ar citu padomju tautu izcilākajiem māksliniekiem, LPSR Valsts Operas un baleta teātris šai sezonā noorganizējis interesantu viesizrāžu ciklu, kurā dziedāsim un redzēsim gan operu dziedoņus, gan baleta māksliniekus no dažādām padomju republikām.

Šī viesizrāžu cikla ievadījumā pagājušajā ceturtdienā Valsts Operas un baleta teātri viesojās PSRS tautas māksliniece, Staļina premijas laureāte Larisa Aleksandrovska, dziedot titulpartiju Z. Bizē operā «Karmena». Rīgas publika ar izcilo Baltkrievijas PSR mākslas pārstāvi tikās pirmo reizi.

Viesnāi jau nostaltāts ievērojams, panākumiem bagāts mākslas ceļš. Dziedones gaitas māksliniece sākusī Sarkanarmijas dziesmu un deju ansambli. Pēc augstākās muzikālās izglītības iegūšanas Baltkrievijas PSR Valsts konservatorijā māksliniece patstāvīgas mākslas gaitas sāka Minskas Operas un baleta teātri, dziedot galvenās partijas krievu klasiku, padomju un Vakarcīropas komponistu operās. Lielu aktivitāti viņa parādījuši Tēvijas kara laikā. Par izcilu nopelniem mākslas laukā L. Aleksandrovska piešķirti Baltkrievijas PSR un PSRS tautas mākslinieces goda nosaukumi un Staļina premija. Bez tiešā darba mākslas laukā viņa veic arī sabiedrisku darbu kā deputāte PSRS Augstākajā Padomē. Atbilstīgā Karmenas lomā izcilā māksliniece spēja parādīt atzīstamas vokālās un skatuviskās dotības. Vokālā ziņā dziedone no dabas apveltīta ar metaliski skanīgu, reti spēcīgu balsi. L. Aleksandrovska dziedājums viscaur izlīdz-

(tēlo Lukašu) aktrise izveido lielisku scenisku divspēli. Izteiksmīgs S. Grinčenko — «Odens virs» un L. Krimska veiklais velns Kucs. Nozīmīgs un interesants baletmeistara L. Litvaka darbs. Visumā — «Meža dziesma» ir viena no savdabīgākajām un iespaidīgākajām L'vovas viesu izrādēm Rīgā.

DRAUGU SATIKŠANĀS

Pagājušajā nedēļā Mākslas darbinieku nama telpās Rīgas teātru aktieri un režisori satikās ar Zaņkoveckas vārdā nosauktā L'vovas ukraiņu teātra kolektīvu.

Ukraiņu teātra mākslinieciskais vadītājs Ukrainas PSR nopelniem bagātais mākslas darbinieks Boriss Tjagno runāja par savu teātri un tā kolektīva attīstību. LPSR Krievu drāmas teātra literārās daļas vadītājs L. Gurevičs aplūkoja ukraiņu teātra izrādes Rīgā, atzīmējot tai augsto idejisko un māksliniecisko līmeni. Teātra kritiķis N. Nikolajevs-Bergins ar vakara dalībniekiem dalījās savos vērtējumos par viesu izrādēm. Dailes teātra aktieris Stubavs atzīmēja milzīgo iespaidu, kādu uz viņu astājusī «Soročinskas gada tirgus» izrāde. Isā uzrunā Dailes teātra aktieris Stubavs aicināja stiprināt draudzīgās saites starp ukraiņu un latviešu teātru mākslu. Ukrainas PSR nopelniem bagātais mākslas darbinieks I. Ovdijenko un aktieris Gajs stāstīja par redzētajām Operas un baleta, Dailes un Dramas teātru izrādēm, uzsvērt brālīgas latviešu tautas teātra mākslas kultūras augsto līmeni. Vakaru nobeidza Gorkija lūgas «Pēdējie» ceturtda cēliena un Kvitko-Osnovjanenko komēdijas «Denšičiks Selmenko» otrā cēliena izrāde. Satikšanās vērtējuma iecīnāja, karvien stiprinās radošā darba saites starp Latvijas un Ukrainas PSR teātra mākslas darbiniekiem.

nāts, plastisks, niansēm bagāts, kas liecina par viešņas izkopto dziedāšanas tehniku un rūpīgo pieeju partijas iestudējumam. Dziedones priekšnesumu iezīmē dabiskums un mākslinieciskā vienkāršība.

«Karmena» kā realistiska opera ar savu emociju asumu un dramatisko spriegumu dod titullomas tēlotājai plašas skatuviskās iespējas. Viešnāi ar savu izteiksmes patiesīgu izdevību ticami parādīti Karmenas tēla dziļo jūtu pūlējumu un kaprīšās afekcijas, izvairoties no katras vulgaritātes. Atzīmējami L. Aleksandrovska izjustie dziedājumi I. cēlienā, spaņu folkloras elementiem piesūtinātās «Habanceras» temperamentīgais izpildījums un «Segedijas» dziedājums, Savilnoja Karmenas dejas dziesma 2. cēlienā.

Kā uzmanīgi un piekļāvīgi Karmenas partneri izrādē piedalījās Arnolds Skara — Hozē, Alberts Bāriņš — Eskamīlojo un Gustavs Neimanis — Cuniga.

Izrādi diriģēja KPFSR nopelniem bagātais mākslinieks M. Zukovs. Viešnā un pārējie izpildītāji guva jo siltu publikas atsaucību.

L. Aleksandrovska nākamā uzstāšanās paredzēta šodien simfoniskā koncertā Dzintaru koncertzālē, kur izcilā māksliniece dziedās vairākas operu arijas. Valsts Filharmonijas simfoniskais orķestris atskanots M. Balakireva I. simfonijā un P. Čaikovska Sereņadi stīgu orķestrīnī dirigenta M. Zukova vadībā. 16. augustā turpat L. Aleksandrovska dos patstāvīgu koncertu, kurā dziedās krievu klasiku un padomju komponistu dziesmas.

V. I.

VALSTS LITERATURAS MUZEJĀ

Valsts literatūras muzejs sagatavo ekspozīciju par rakstnieku Kaudzītes Matīsu sakarā ar viņa dzimšanas dienas 100 gadu piemiņu 18. augustā. Brāļu Kaudzīšu romāns «Mērnīeku laiki» ir likti izstādes centrā. Izstādīts oriģinālmanskripts, kurā redzams rakstnieku laboratoriskais darbs. Tam līdzās «Mērnīeku laiku» tīrāksts, pirmizdevums un citi izdevumi. Izstādīti arī mākslinieka Brencēna senie oriģinālmēģumi, kuri ieguvuši patstāvīgu nozīmi ar romāna varoņu tipisko piebaldzēnisko izveidojumu. No dokumentāli mināmi vēl rokraksti, vēstules, piezīmju grāmatiņas u. c. Ekspozīcijā parādīta rakstnieka dzimtene Vecpiebalga, dzīve un darbība ar rak-

sturīgi laikmeta attēli, kā arī laika biedri: A. Kronvalds, A. Pumpurs, u. c. Atsevišķās vitrinās redzami M. Kaudzītes dažādie sacerējumi, skolas grāmatas, ceļojumu apraksti, antoloģija «Smaidi un asaras», Vecpiebalgas apraksts, memoriāli, «Mērnīeku laiku» dramatisējumu izrāžu attēli u. c.

Parādīts M. Kaudzīte arī kā Puškina (Kaukaza gūsteknis) un Lermontova (Demons, Hadži Abreks) tulkotājs. No mākslas darbiem izstādīti I. Zemberina «Brāļi Kaudzītes raksta romānu «Mērnīeku laiki», Spreņa gleznotais M. Kaudzītes portrets, tēlnieka Škiltera M. un R. Kaudzīšu krūšu tēli.

Izstāde publicai būs pieejama, sākot ar 19. augustu.

Ciņa pret «Dzelteno sātanu»

Jau pirms četriem gadu desmitiem proletariskās literatūras nodibinātājs Maksims Gorkijs savos lieliskajos pamfletos ir norāvis masku imperialisma cietādei — Amerikai. Attēlodams «Dzeltenā sātanā pilsētu» dolaru pielūdzēju zemē, viņš parādīja Amerikas Savienoto Valstu dzīvi, kurā visas cilvēciskās īpašības — mīlu, sirdsapziņu, godu pērk un pārdod finanču magnāti, no kuru iegribām atkarīgs daudzdu miljonu vienkāršo ļaužu liktenis.

A. LĪDUMS

Vērojot pēdējos notikumus ASV politiskajā dzīvē, liekas, ka aizgājušo gadu desmitu laikā Amerikā maz kas mainījies. Vairāk nekā jebkad zemes istā saimnieka lomā jūtas Volstrita magnāti, abu tradicionālo partiju «bosu». Nesen notikušie republikāniskās un demokrātiskās partijas kongresi, kuros izbildīja kandidātus nākamajam prezidentam vēlēšanām, uzskatāmi parādīja, ka abas partijas, neskatoties uz demagogiskiem solījumiem tautai, faktiski domā tikai par savu «bosu» interesēm. Par to spīgti liecina daudzdu delegātu rūnas.

Uztādāmies republikāniskās partijas kongresā, Ilinoisas štata gubernators Grins pieprasīja turpināt uzbrukumu strādnieku dzīves līmenim un viņu demokrātiskajām tiesībām. Ārējā politikā viņš aicināja pieturēties pie ekspansionistiskā kursa. «Amerikas ietekmei jābūt jūtāmai visur aiz mūsu zemes robežām,» — teica Grins savas agresīvās rūnas nobeigumā.

Nekādu nopietnu diskusiju, pat pārrunu par svarīgākajām tautas vajadzībām un prasībām kongresā nebija. Ne par dzīvokļu celtniecību, ne inflācijas apturēšanu, ja neskaita tīri demagogiskas frazes, nekādi nopietni lēmumi netika pieņemti. Ari pati kandidātu izbildīšana republikāņu kongresā notika visai savdabīgi. Faktiski viss norisinājās kongresa aizklātās sēdes laikā, slēdzot savā starpā darījumus un beidzot vienoties par kandidātu prezidenta amatam tika izbildīts pazīstamais reaktors Njujorkas štata gubernators Džuljs. Šai sakarā kāds amerikāņu politiķis asprātīgi apzīmēja republikāņu partijas kongresu par «rikšošanas sacīkstēm, kurās piedalās tikai viena īpašnieka zirgi».

Visai līdzīgs republikāņu kongresam bijis arī demokrātiskās partijas kongress. Ari šeit dominēja demagogiska priekšvēlēšanu agitācija un trūka nopietnu priekšlikumu konstruktīvai politiskai programai. Vienīgā atšķirība bija tā, ka republikāņu kongresā diezgan droši un bija pārliecināti par savu uzvaru vēlēšanās, tad demokrāti, izskaidrojuši Ruzvelta laikā legto popularitāti, atradās diezgan šaubīgas perspektīvas priekšā. Ne velti laikraksts «Christian Science Monitor» rakstīja, ka kongresā valda pesimisms un nospiestas atmosfēra. Partijas «bosu» pastiprināti meklēja autoritatīvu kandidātu prezidenta amatam. Bet pēc Eizenhauera un augstākās tiesas locekļa Duglasa atteikšanās izvirzīt savu kandidāturu viņi bija spiesti atbalstīt Trumenu. Trumena izbildīšanu par demokrātiskās partijas kandidātu prezidenta amatam laikraksts «New York Herald Tribune» zīmīgi nosauca par «izmisuma soli». «Trumens nav no tiem, kas varētu uzvarēt» — komentēja šo soli Londonas radio.

Divu partiju istos nolūkus neizdodas slēpt aiz skalām frazēm. Par tiem liecina fakti. Trumena sasauktajā ārkārtējā kongresa sesijā, kurai vajadzēja kalpot demokrātu priekšvēlēšanu kampaņas sekmēšanai un šai nolūkā izskatīt vairākus svarīgus likumprojektus par pilsoņu tiesībām, dzīvokļa celtniecību utt., neviena tamlīdzīgs projekts netika pieņemts. Tos sabotēja tiklab republikāņi, kā arī daļa demokrātu. Toties demokrātisko tiesību aizsardzības vietā ar abu partiju gādību šīs tiesības konsekvēnti tiek likvidētas. Neskatoties uz to, ka izaudzinātāis fašistiskais Munda likumprojekts «par komunistiskās frontes organizāciju reģistrāciju» senatā vēl nav apstiprināts, visā valstī jau notiek komunistu un progresīvo pilsoņu vajāšana.

Par policijiskā režīma nodibināšanu Amerikā liecina gan komunistisko līderu apcietināšana, kas būtībā nav nekā cits kā reichstaga atziedzīšanas procesa amerikāņu variants, gan citi notikumi, kuri pēdējā laikā radījuši sašutumu visas pasaules demokrātiskajās aprindās. Tā nesēn Bufalo pilsētā Njujorkas štata trīs demonstrāntus apcietināja par to, ka grimējušies par ASV prezidentiem Tomasu Džefersonu, Abramu Linkolnu un Franklīnu Ruzveltu, viņi nesa plakatus ar uzrakstu: «Ja Munda likums tiks pieņemts, mūs arestēs kā musinātājus».

Demokrātu vajāšana, divu «tradicionālo» partiju radītā kara histerija, viņu reaktionārā iekšējā un ārējā politika pārliecinoši rāda, ka pēdējo mēnešu politiskā attīstība strauji tuvinā Ameriku fašismam.

Tomēr Amerikas Savienotajās Valstīs ir arī spēki, kas cīnās pret «Dzelteno sātanu» varu, pret dolaru magnātu un viņu rokaspūšņu noziedzīgo, tautas interesēm naidīgo rīcību. Amerikāņu tautas progresīvie elementi arvien ciešāk apvienojas ap Henriju Vollesu, Ruzvelta politisko pēcnācēju, un tā dibināto progresīvo partiju.

23.—25. jūlijā notika progresīvās partijas kongress, kurā par kandidātu prezidenta amatam tika izbildīts Volless — viceprezidenta amatam senators Teilors. Kongresā piedalījās 3.000 delegātu no progresīvās partijas organizācijām 39 štatos. Partijas biedru un piekritēju skaits un partijas popularitāte visplašākajās tautas masās nemitīgi aug. Kongress pieņēma programmu, kura aicina atgriezties pie Ruzvelta politikas, nesaudzīgi apkarot iekšējo reakciju, ievadīt sarunas ar Padomju Savienību, lai draudzības un sadarbības garā vienosos par starptautiskajiem jautājumiem un nodibinātu stabili mieru. Henrija Vollesa kandinātais lozungs «Arklī liegabalu vietā» — kļuva arī par kongresa lozungu. Lielā pacilātībā kongresa delegāti noklausījās Vollesa runu, kurā viņš teica:

«Mēs apvienojamies cīņai pret tiem, kas pārvērš tautas cerības uz mieru un vienlīdzību drausmīgā murgā... Mēs uztājamies pret viņu «auksto karu» un iebiedēšanu ar «sarkanajām briesmām», zem kuru aizsega viņi zog mūsu resursus, iedzen bailes mūsu sirdīs, mēģina kontrolēt mūsu domas un pakļaut savai varai cilvēku dzīvi visā pasaulē. Mēs apvienojamies, lai apturētu saimnieciskās, politiskās un militārās katastrofas attīstību, pie kuras mūs neapšaubāmi novedīs viņu politika.»

Ļoti aktīvi amerikāņu tautas progresīvo spēku cīņā pret reakciju piedalās Amerikas darba ļaužu avangards — komunistiskā partija. No 2. līdz 6. augustam notika ASV kompartijas 14. nacionālais kongress, kurā pulcējās pārstāvi no partijas organizācijām visos 48 štatos. Kongress pierādīja, ka, neskatoties uz komunistu vajāšanu, partijas organizāciju un biedru skaits kopš 1945. gada ievērojami pieaudzis. Kongress noraidīja melnais un provokatoriskos pret komunistiem vērstos apvainojumus un savukārt apvainoja amerikāņu monopolistus pret amerikāņu tautu un visas pasaules tautām vērstā savērtībā.

Runājot par savu un citu kompartijas līderu apcietināšanu, Njujorkas pilsētas municipalās padomes loceklis — nēģeru līderis Devise teica: «Trumena federalais izmeklēšanas birojs atņēma man visvērtīgāko personīgo mantu — manu partijas biedra karti. Bet viņi nevar atņemt man partijas piederību... un jo vairāk viņi nevar aizķert jaunus tūkstošus strādnieku — nēģerus un baltos — saņemt partijas biedru kartes...»

Partijas priekšsēdētājs Fosters savukārt asi nosodīja «...Savienoto Valstu ekonomikas magnātus, kas jau ilgu laiku ekspluatē strādnieku šķiru un cenšas izplatīt savu kundzību visā pasaulē pat tad, ja tas prasa briesmīgu karu.»

Kompartijas kongress neizvirzīja savu kandidātu prezidenta amatam 1948. gada vēlēšanās. Kongresa lēmumā par šo jautājumu teikts: «1944. gadā mēs, komunisti, atbalstījām Ruzveltu, lai palīdzētu uzvarēt karā pret ass valstīm. Gluži tāpat mēs, komunisti, kopā ar miljoniem citu amerikāņu, 1948. gadā atbalstām progresīvās partijas kandidātus, lai palīdzētu izcīnīt mieru.»

Reizē ar to kongress pasvītro, ka kompartija nebūt neidentificējas ar progresīvo partiju. «...Tas, ka mēs atbalstām progresīvās partijas politiku un kampaņu, — teikts programā, — negroza faktu, ka mums ar Henriju Vollesu un trešo partiju ir dažas radikālas, kā arī taktiskas domstarpības.»

Kongresā pieņemta amerikāņu komunistu priekšvēlēšanu programma aicina darba laudis uz vienību un modrību: «Tikai vienkārtā tauta Savienotajās Valstīs un, pirmām kārtām, strādnieku šķira var grozīt mūsu valsts kursu un glābt to no katastrofas. 1948. gadā vēlēšanās var palīdzēt noteikt, pa kādu ceļu ies Savienotās Valstis. Jūsu modriba vienotā rīcībā šajās vēlēšanās un jūsu tiesību aizstāvēšana var būt viens no triecieniem cīņā par mieru un brīvību.»

Reakcijas un progresa cīņa ASV ar katru dienu saasinās. Pirms dažām dienām pasaule kļuva par liecinieku «amerikāņu demokrātiju» visai apkaunojošam notikumam. Ohajo štata gubernators Herberts nosūtīja uz Deitonu pret 650 mierīgiem streikotājiem 1.400 karavīru ar tankiem un ložmetējiem...

Amerikas monopolisti negrib atkāpties no savām pozīcijām. Viņu anetītam nav robežu. Lai iekarotu kundzību par visu pasauli, viņi gatavi sūtīt ar ložmetējiem un tankiem, lidmašīnām un atombumbām apbruņotus karavīrus uz jebkuru valsti, pret jebkuru tautu. Amerikāņu tautai ar tās progresīvajiem darbiniekiem priekšgalā jācīnās cīņā cīņā pret «Dzelteno sātanu». Vēlēšanas rādīs, cik sekmīgi ASV progresīvie spēki šo uzdevumu veikt.

«Dzelteno sātanu» varu, pret dolaru magnātu un viņu rokaspūšņu noziedzīgo, tautas interesēm naidīgo rīcību. Amerikāņu tautas progresīvie elementi arvien ciešāk apvienojas ap Henriju Vollesu, Ruzvelta politisko pēcnācēju, un tā dibināto progresīvo partiju.

23.—25. jūlijā notika progresīvās partijas kongress, kurā par kandidātu prezidenta amatam tika izbildīts Volless — viceprezidenta amatam senators Teilors. Kongresā piedalījās 3.000 delegātu no progresīvās partijas organizācijām 39 štatos. Partijas biedru un piekritēju skaits un partijas popularitāte visplašākajās tautas masās nemitīgi aug. Kongress pieņēma programmu, kura aicina atgriezties pie Ruzvelta politikas, nesaudzīgi apkarot iekšējo reakciju, ievadīt sarunas ar Padomju Savienību, lai draudzības un sadarbības garā vienosos par starptautiskajiem jautājumiem un nodibinātu stabili mieru. Henrija Vollesa kandinātais lozungs «Arklī liegabalu vietā» — kļuva arī par kongresa lozungu. Lielā pacilātībā kongresa delegāti noklausījās Vollesa runu, kurā viņš teica:

«Mēs apvienojamies cīņai pret tiem, kas pārvērš tautas cerības uz mieru un vienlīdzību drausmīgā murgā... Mēs uztājamies pret viņu «auksto karu» un iebiedēšanu ar «sarkanajām briesmām», zem kuru aizsega viņi zog mūsu resursus, iedzen bailes mūsu sirdīs, mēģina kontrolēt mūsu domas un pakļaut savai varai cilvēku dzīvi visā pasaulē. Mēs apvienojamies, lai apturētu saimnieciskās, politiskās un militārās katastrofas attīstību, pie kuras mūs neapšaubāmi novedīs viņu politika.»

Ļoti aktīvi amerikāņu tautas progresīvo spēku cīņā pret reakciju piedalās Amerikas darba ļaužu avangards — komunistiskā partija. No 2. līdz 6. augustam notika ASV kompartijas 14. nacionālais kongress, kurā pulcējās pārstāvi no partijas organizācijām visos 48 štatos. Kongress pierādīja, ka, neskatoties uz komunistu vajāšanu, partijas organizāciju un biedru skaits kopš 1945. gada ievērojami pieaudzis. Kongress noraidīja melnais un provokatoriskos pret komunistiem vērstos apvainojumus un savukārt apvainoja amerikāņu monopolistus pret amerikāņu tautu un visas pasaules tautām vērstā savērtībā.

Runājot par savu un citu kompartijas līderu apcietināšanu, Njujorkas pilsētas municipalās padomes loceklis — nēģeru līderis Devise teica: «Trumena federalais izmeklēšanas birojs atņēma man visvērtīgāko personīgo mantu — manu partijas biedra karti. Bet viņi nevar atņemt man partijas piederību... un jo vairāk viņi nevar aizķert jaunus tūkstošus strādnieku — nēģerus un baltos — saņemt partijas biedru kartes...»

Partijas priekšsēdētājs Fosters savukārt asi nosodīja «...Savienoto Valstu ekonomikas magnātus, kas jau ilgu laiku ekspluatē strādnieku šķiru un cenšas izplatīt savu kundzību visā pasaulē pat tad, ja tas prasa briesmīgu karu.»

Kompartijas kongress neizvirzīja savu kandidātu prezidenta amatam 1948. gada vēlēšanās. Kongresa lēmumā par šo jautājumu teikts: «1944. gadā mēs, komunisti, atbalstījām Ruzveltu, lai palīdzētu uzvarēt karā pret ass valstīm. Gluži tāpat mēs, komunisti, kopā ar miljoniem citu amerikāņu, 1948. gadā atbalstām progresīvās partijas kandidātus, lai palīdzētu izcīnīt mieru.»

Reizē ar to kongress pasvītro, ka kompartija nebūt neidentificējas ar progresīvo partiju. «...Tas, ka mēs atbalstām progresīvās partijas politiku un kampaņu, — teikts programā, — negroza faktu, ka mums ar Henriju Vollesu un trešo partiju ir dažas radikālas, kā arī taktiskas domstarpības.»

Kongresā pieņemta amerikāņu komunistu priekšvēlēšanu programma aicina darba laudis uz vienību un modrību: «Tikai vienkārtā tauta Savienotajās Valstīs un, pirmām kārtām, strādnieku šķira var grozīt mūsu valsts kursu un glābt to no katastrofas. 1948. gadā vēlēšanās var palīdzēt noteikt, pa kādu ceļu ies Savienotās Valstis. Jūsu modriba vienotā rīcībā šajās vēlēšanās un jūsu tiesību aizstāvēšana var būt viens no triecieniem cīņā par mieru un brīvību.»

Reakcijas un progresa cīņa ASV ar katru dienu saasinās. Pirms dažām dienām pasaule kļuva par liecinieku «amerikāņu demokrātiju» visai apkaunojošam notikumam. Ohajo štata gubernators Herberts nosūtīja uz Deitonu pret 650 mierīgiem streikotājiem 1.400 karavīru ar tankiem un ložmetējiem...

Amerikas monopolisti negrib atkāpties no savām pozīcijām. Viņu anetītam nav robežu. Lai iekarotu kundzību par visu pasauli, viņi gatavi sūtīt ar ložmetējiem un tankiem, lidmašīnām un atombumbām apbruņotus karavīrus uz jebkuru valsti, pret jebkuru tautu. Amerikāņu tautai ar tās progresīvajiem darbiniekiem priekšgalā jācīnās cīņā cīņā pret «Dzelteno sātanu». Vēlēšanas rādīs, cik sekmīgi ASV progresīvie spēki šo uzdevumu veikt.

VĀCU MILITARISMA ATJAUNOŠANA BIZONIJĀ

Rietumvācijas «valsts», kuras «pagaidu savtvermes sapulcei» jāsanāk š. g. 1. septembrī, faktiski jau gandrīz pilnīgi noformēta, un daudzi vācieši rietumos taisnīgi jautā, ko gan atliks darīt pašai «sapulcei». «Valstij» jau savas robežas, sava valūta, sava pārvalde, savi saimnieki, pat sava vieta Maršala programā. Jaunajai «valstij» tagad steigā komplektē jaunās armijas kodolu.

Jau 18. aprīlī «Times» atklāti paziņoja, ka «ļaužu resursus amerikāņu kontinentālajai armijai var dot vienīgi pati Rietumeiropa». Par tādu resursu svarīgu arsenālu anglosakšu imperiālisti uzskata Rietumvāciju un drudžaini strādā pie attiecīgo kadru izveidošanas Bizonijā. Rupji pārkāpjot četrus valstu vienošanos par Vācijas demilitarizāciju, Rietumu valdības apmēģina veicināt atbalsta vācu bruņoto spēku atjaunošanu Rietumvācijā.

Bizonijā tā saucamajās «darba komandās» ir līdz 300 tūkstoš bijušās nacistu armijas karavīru. «Komandās» valda tradīcijas, subordinācija, disciplīna, un tās maz atšķiras no karaspēka vienībām.

Otrs jaunās armijas kadru pērkēlis ir policijas dienests, kas rekrutējas no bijušās vācu armijas virsniekiem un apakšvirsniekiem. Bavārijas policijas vadošās vietās vien ir — 175 hitleriešu virsnieki. Blakus zemju kārtības policijai Rietumvācijā vēl pastāv — rūpniecības, lauku, mežu, ostu, robežu u. c. policija. Visi šie policijas veidi ļauj maskoti sagatavot kadrus jaunai armijai. Beidzot, trešā militarisma kalve Bizonijā ir tā saucamā «Bürgerwehr» jeb «Melnā gārde» vācu militārās vienības amerikāņu virsmaiku vadībā, kas (it kā) veic iekšējās sardzes dienestu amerikāņu armijā un rekrutējas no hitleriešu virsniekiem un karavīriem. «Melnās gārdes» locekļu «uzticamību» pārbauda amerikāņu izlūkošanas dienests, un pat «Gvardes» oficiālās instrukcijas paredz tai daudz plašākus uzdevumus par amerikāņu preču noliktavu apsargāšanu.

Šī gada sākumā notikusi «Gvardes» darbības izmeklēšana Berlīnē parādīja, ka šī organizācija ir militārā vienība, kas domāta vācu demokrātiskās kustības apkarošanai. «Melnā gārde», pilnīgi acīm redzot, bauda anglosakšu imperiālistu atbalstu un uzticību un ir «Reichswehr» jaunais amerikāņu variants. To starp citu apliecina arī tāds fakts kā bijušās vācu armijas ģenerālštāba priekšnieka ģenerāļa Haldera iecelšana par «Melnās gārdes» štāba priekšnieku.

HALDERS UN VIŅA UZDEVUMI

Lielas ir amerikāņu imperiālistu pūles saglabāt nākamajai Rietumvācijas armijai hitleriskās armijas bankrotējušo virsotni. Anglosakšu uzdevumā vairāk nekā 100 vācu ģenerāļu komfortablos apstākļos Neištatē saraksta pašreiz otra pasaules kara vēsturi. Šo «specia-

AMERIKAŅU PROPAGANDA FRANCIJĀ

Nesen Francijas parlamenta deputats komunistis Zoržs Konjo iesniedzis izglītības ministram protestu sakarā ar to, ka Indriķa IV vārdā nosauktajā licejā skolnieki par labām sekmēm tika apbalvoti ar vairākiem amerikāņu žurnālu numuriem.

Kā ziņo franču progresīvais žurnāls «La Pensée» (18. nr., 1948.), ministrs bija spiests atzīt, ka tiešām licejs saņēmis lielu daudzumu amerikāņu žurnālu bezmaksas eksemplāru ar noteiktu norādījumu izplatīt tos starp skolniekiem. «Tā gadījies», raksta izglītības ministrs savā atbildē, «ka skolnieki saņēmuši šo žurnālu kā apbalvojumu par labām sekmēm.»

Ja ministra atbildē jau rada izbrīnu par to, ka valdība pieļauj valsts mācības iestādēs izplatīt kādas citas valsts propagandu, tad vēl divaināks ir tā inspektora ziņojums, kuram bija uzdots izmeklēt šo gadījumu un pārbaudīt, vai žurnāls nesatur politisku propagandu. Inspektors raksta, ka «tikai viens raksts rada šaubas», un proti, grāmata «Savzērnīki» atreferējums. Šis grāmata autors, kas parakstījis ar pseidonīmu Džons Roja Karlsons, apgalvo, ka nav nekādas starpības starp komunistiem un fašistiem, un viņš bridina demobilizētos amerikāņu karavīrus no tiem agitatoriem, kuri aicina uz šķiru cīņu. Un inspektors de Angers secina.

«Kaut gan žurnāls satur politiska rakstura rakstus, man liekas, ka visā visumā tos nevar uzskatīt par politisku propagandu.»

«Ļoti maz iespējams», raksta «La Pensée», «ka šī amerikāņu devība aizkustina liceja audzēkņus, jo grūti ticēt, ka viņi vispār lasa tādas žurnālus. Bet tas nemazina mūsu sašutumu par to zemisko paņēmienu, kādu pielietojuši dolaru demokrātijas imperiālisti, lai ar franču valdības iestāžu atļauju dotu «rietumu» bērniem iespēju baudīt amerikāņu «kultūras» augļus.

Jautāsim, kas būtu noticis, ja kādā franču licejā skolēniem kā apbalvojumu izdalītu padomju brošūras.

Novērotājs

listu» vidū ir Halders, Guderians, Keselings un citi, kurus visus specialas demacifikācijas tiesas atzinušas par... «Hitlera un nacisma pretiniekiem»... Šie «antifašisti» tagad no vēsturiskiem «pētījumiem» arvien vairāk sāk pievērsties praktiskiem darbiem un nākotnes projektiem. Ziņo, ka viņi nesēn izstrādājuši Rietumvācijas armijas projektu, kas iesniegts Maršalam.

Vēcie Hitlera ģenerāli ar Halderu priekšgalā, kas iesaistās visādu militaristisku organizāciju darbā Bizonijā, cieši saistīti ar anglosakšu spiegu dienestu un viņu uzdevumā atjauno vecus sakarus ārzemēs. Šajā darbā vadošā vieta pieder Halderam, Guderianam, Lachuzenam un citiem vācu augstākajiem virsniekiem.

Šai zinā raksturīgi, ka nesēn notikušajā amerikāņu slepenā dienesta darbinieku apsūdzē Frankfurte piedalījušies arī minētie vācu ģenerāļi. Tieši viņiem bija adresēts apsūdzē vadītāja ģenerāļa Čemberlina norādījums iesaistīt amerikāņu spiegu dienestā visus bijušos vācu spieģus — it īpaši Austrumeiropas zemēs — gan no vācu virsnieku, gan kolaboracionistu aprindām. (Halders pats šajā apsūdzē uzstājās ar plašāku ziņojumu.)

Gestapoviešu iesaistīšana amerikāņu armijas darbā liecina, ka amerikāņu imperiālisti savā politikā arvien vairāk sāk pārņemt gan nacistu kadrus, gan to metodes.

KATOĻU REAKCIJAS «LEGALĀ OPOZICIJA» UNGARIJĀ

Frankfurtes apsūdzē ģenerālis Čemberlins paziņoja, ka pēdējā laikā amerikāņu spiegu dienests tautas demokrātijas valstīs uzdūrīes lielām grūtībām sakarā ar «legalās opozīcijas kompromitēšanu un izolāciju». Referents ieteica rīkoties «uzmanīgāk un veiklāk» un balstīties uz visām legalajām un nelegalajām organizācijām minētajās valstīs.

Sakarā ar to jāatzīmē, ka sevišķas cerības ASV izlūkošanas dienests šajās zemēs liek uz reakcionāru katoļu organizācijām, kas ar pāvesta speciālu norādījumu nodibinājušas ciešus sakarus ar angļu un amerikāņu spiegu centriem, saņemot no tiem par to 1947. gadā vien ap 500.000 dolaru.

Sekojoš šo centru norādījumiem, katoļu reakcija Čehoslovākijā, Polijā un Ungarijā mēģina izmantot visu savu ietekmi, lai uzkūdi tautas masas tautas demokrātiskajiem režīmiem. Sevišķi aktīva šai zinā kļuva katoļu reakcija Ungarijā, kur bīskaps konferencē š. g. maijā nolēma pielietot pret demokrātijas garīgu teror — izstumšanu no baznīcas un baznīcas lāstu. Šāds lēmums, kas sekoja aprīļa vēlēšanām Itālijā, nozīmēja atklātu kara pieteikumu Ungarijas demokrātijai, jo vairāk vēl tāpēc, ka aiz «legalās opozīcijas» muguras saliedējās visu feodāli buržuāzisko spēku atliekas valstī.

Vašingtonas un Vatikana vārdā pāvests Pījs XII nosūtīja savu svētību katoļu fašistiskās reakcijas vadoniem

Ungarijā — «mūsu dārgajam dēlam, kardinalam Jozefam Mindsenti».

Bet starptautiskā reakcija pārrēķinājās: katoļu baznīckungam neizdevās tautu sacelt pret demokrātijas progresu, kaut gan Mindsenti gan laida darbā visus klerikāli reaktionārās noņemnes melu ieročus. Dodot prettriecienu ar ārzemju imperiālistiem cieši saistītajai Ungarijas katoļu reakcijai, Ungarijas parlamenta demokrātiskais vairākums jūnija otrā pusē pieņēma likumu par visu baznīcas skolu (60% no visām skolām valstī) nodošanu valsts pārziņā. Ar šo soli katoļu reakcijai atņēma iespēju audzināt ungaru jaunatni demokrātijai un zinātnē naidīgā garā.

Cinoties pret katoļu reakciju, Ungarijas demokrāti tomēr pierādīja, ka cieši ticīgo jūtas un atbalsta tos garīdzniekus, kas neseko Mindsenti prettāutiskajai politikai. Šis apstāklis nodrošināja progresīvajiem spēkiem ne tikai tautas masu, bet arī zemāko garīdznieku atbalstu: 14.000 garīdznieku skolotāju izteicās atklāti pret garīgo teror un prasīja skolu nacionalizāciju. Tā «legalā opozīcija» Ungarijā cieta jau nopietnu fiasko.

IVDK ŠKEĻEJI PIE SASISTAS SIĻES

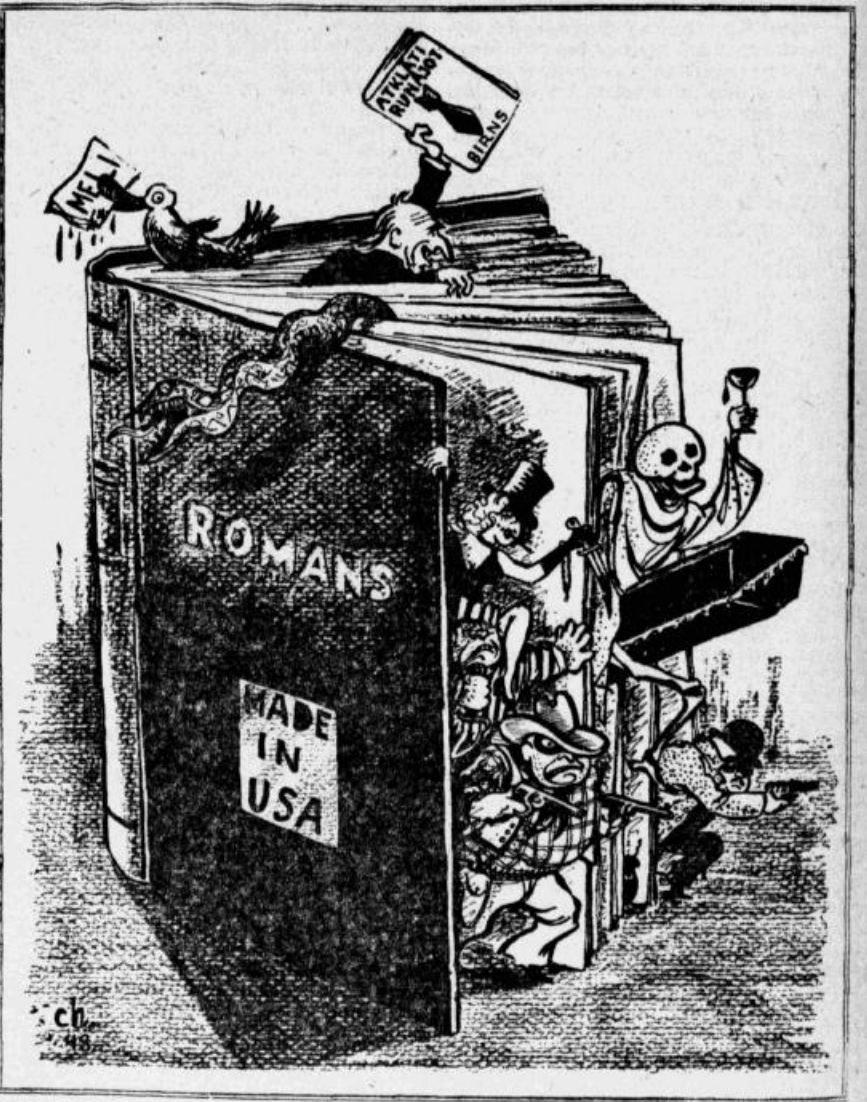
Katoļu reakcija jau ilgu laiku pūlas sašķelt Itālijas Vispārējo darba konfederāciju (IVDK) — Itālijas darba ļaužu masu cīņas organizāciju.

Katoļu mazākuma līderu uzbrukumi IVDK vienībai sasniedza savu augstāko pakāpi pēc negēllīgā atentāta pret biedru Palmiro Toljati, kas izraisīja Itālijas vēsturē nepieredzētu masu protesta kustību. Saniknoti par Itālijas darba ļaužu uzticību Itālijas kompartijai un tās līderim, IVDK katoļu līderi ar pāvesta svētību un tradicionālo šķēleju no ADF (Dubinskis un Ko) atbalstu gribēja torpedēt IVDK, prasot, lai tā atteiktos no politiskiem streikiem. Šķēleji pēc noraidošas atbildes cerēja demonstratīvi izstāties no konfederācijas un aizraut sev līdzī saragātiešus (kuru piekrišanu izstāties no IVDK katoļi jau bija saņēmuši) un socialistus, tādējādi atšķēlot ap 2 miljonus locekļu no 6 ar pus miljoniem IVDK locekļu. Iznāca tomēr savādāk. Konfederācijas Izpildkomiteja ar komunistu un socialistu balsīm, saragātiešiem atturoties, izslēdza šķēlejus no IVDK un lika priekšā katoļu darba ļaudīm izslēgto vietā ievēlēt vienības principa piekritējus. Lielā tiesa katoļu strādnieku sekoja šim aicinājumam. Redzot darba ļaužu nostāju, saragātieši pārdomāja un nolēma paikt IVDK rindās. Sociālisti noteikti nostājās komunistu pusē.

Tā šķēleji palika pie savietas vietas. Viņu nodibinātajā «nacionālā arodbiedrību savienībā» — ir tikai daži simt tūkstoši cilvēku, kas sastāda niecīgu daļu no IVD Konfederācijā organizēto darba ļaužu skaita.

Pāvesta un amerikāņu reaktionāru kopīgi un rūpīgi organizētais karagājens pret IVDK ar troksni izgāzies.

S. Emve

Buržuāziskā romana varoņi